

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Російська мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Самонова О.І., Крюченкова О.Ю.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
5 клас	10
6 клас	23
7 клас	37
8 клас	52
9 клас	67
Список використаних джерел	83

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма з російської мови для закладів загальної середньої освіти розроблена відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), Державного стандарту базової середньої освіти, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. Вона є складовою Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, яку затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2021 р. № 235.

Програма містить *пояснювальну записку, основну частину*, в якій розкрито очікувані результати навчання, пропонується зміст навчального предмета, види навчальної діяльності, а також *список використаних джерел*.

Програму побудовано з урахуванням таких **принципів**:

- антропоцентричний принцип, який базується на розвитку компетентностей мовної особистості;
- відповідність природним нахилам та індивідуальним особливостям розвитку, а також потребам та інтересам дитини;
- мотивація навчальної діяльності, зокрема самоосвітньої діяльності учнів;
- цілісність мети, практична спрямованість змісту та очікуваних результатів навчання;
- взаємозв'язок науковості та доступності навчання;
- поступовість, послідовність, наступність та перспективність навчання;
- інтеграція навчальної діяльності щодо формування ключових і предметних компетентностей;
- опора на знання, які отримані під час вивчення української мови.

Навчання російської мови в системі загальної середньої освіти передбачає поділ на два цикли: **адаптаційний цикл** (5-6 класи) і **цикл базового предметного навчання** (7-9 класи), що дають змогу враховувати вікові та індивідуальні особливості розвитку і потреб учнів, а також забезпечити просування індивідуальними освітніми траєкторіями. В основу модельної навчальної програми з російської мови покладено **наскрізний підхід** щодо представлення компетентнісного потенціалу та обов'язкових результатів навчання учнів для обох циклів освіти. Такий підхід дає змогу репрезентувати цілісну систему навчання від адаптації до нового освітнього етапу – активного усвідомленого процесу опанування базовими метапредметними і предметними компетентностями.

Зберігаючи наступність із початковою мовно-літературною освітою, загальна середня освіта забезпечує подальше формування мовної особистості дитини, її інтелектуального рівня, особливостей мислительної діяльності, поглядів на світ, способів оволодіння стратегіями спілкування, зокрема комунікативної взаємодії в інформаційному цифровому середовищі. Пропонуваний зміст та діяльнісний компонент предмета «Російська мова» спрямовані на розвиток здатності до критичного мислення, аналізу та інтерпретації інформації, творчого самовираження; виховання патріотичного ставлення до держави,

рідного краю, української культури; розуміння цінності діалогу культур, пошанування своєї гідності та гідності інших особистостей, зокрема людей різних національностей.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів освіти ключових компетентностей та наскрізних вмінь.

До *ключових компетентностей* належать наступні:

- вільне володіння державною мовою;
- здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами;
- математична компетентність;
- компетентності в галузі природничих наук, техніки і технологій;
- інноваційність;
- екологічна компетентність;
- інформаційно-комунікаційна компетентність;
- навчання впродовж життя;
- громадянські та соціальні компетентності;
- культурна компетентність;
- підприємливість і фінансова грамотність.

Наскрізними в усіх ключових компетентностях є такі *вміння*:

- читати з розумінням;
- висловлювати власну думку усно і письмово;
- критично та системно мислити;
- діяти творчо;
- виявляти ініціативність;
- здатність логічно обґрунтувати позицію;
- конструктивно керувати емоціями;
- оцінювати ризики;
- приймати рішення;
- вирішувати проблеми.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації модельних програм різних освітніх галузей (зокрема модельної програми з російської мови) рекомендується використовувати *внутрішньопродметні, міжпредметні й міжгалузеві* зв'язки, які сприяють формуванню цілісної картини навколишнього світу, розширенню світогляду, застосуванню знань і умінь у нових ситуаціях, розвитку мислення та мовлення, досягненню очікуваних результатів навчання.

Навчання російської мови спрямоване на досягнення загальної *мети* мовно-літературної освітньої галузі, яка полягає в розвитку компетентних мовців і читачів із гуманістичним світоглядом, які володіють українською мовою, читають інформаційні та художні тексти, зокрема класичної та сучасної художньої літератури (української та зарубіжних), здатні спілкуватися мовами корінних народів і національних меншин, іноземними мовами для духовного, культурного та національного самовираження та міжкультурного діалогу, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, творчої самореалізації, формування ціннісних орієнтацій і ставлень.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких *завдань*:

- розвиток в учнів стійкого інтересу та ціннісного ставлення до оволодіння мовою, виховання чуття слова;
- формування схильності до досліджень мовних та мовленнєвих явищ як умови якісного оволодіння нормами використання мовних засобів;
- формування мовленнєвих умінь з аудіювання, читання, усного і писемного мовлення;
- розвиток умінь використовувати мовні засоби відповідно до мовленнєвої ситуації та норм літературної мови;
- розвиток умінь інформаційної діяльності;
- удосконалення навичок аналізу готового тексту, виокремлення потрібної інформації та її перетворення;
- розвиток умінь створювати власні тексти відповідно до комунікативного завдання та життєвої сфери використання;
- удосконалення творчої уяви та виразності мовлення;
- розвиток пізнавальних умінь та логічного мислення школярів.

Реалізація зазначених мети і завдань здійснюється за такими інтегрованими *змістовими лініями*: «Інформація», «Комунікація», «Текст», «Мовні засоби».

Змістова лінія **«Інформація»** спрямована на формування в учнів здатності сприйняття, критичного усвідомлення, відтворення та перетворення змісту текстової інформації в монологічній, діалогічній формах, яка отримана з різних джерел (почуте повідомлення, побутова розмова, медіатексти різних жанрів та ін.). Обов'язковим у навчальній діяльності учнів є формування умінь дослідження достовірності, новизни, актуальності та несуперечливості інформації, обробки змісту інформаційних джерел (виписки, тезування, конспектування), структурування і презентації здобутої інформації, зокрема з використанням різних засобів і способів її візуалізації (у вигляді малюнків, схем, таблиць, слайд-презентацій; створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft», коміксів, хмар тегів, інтелект-карт, інтерактивного аркуша, інтерактивного плаката, доповненої реальності, портфоліо учня, відеопрезентації, відеоролика, кроссенсу, скрайбінгу, блогу, сайту, інфографіки, плейкасту тощо).

Змістова лінія **«Комунікація»** окреслює формування знань про комунікативну ситуацію, умінь визначати її складники, дотримуватись умов успішної комунікативної взаємодії; використовувати отримані знання для дослідження певної життєвої комунікативної ситуації, обирати відповідно до її умов форму повідомлення, структурувати її зміст та використовувати

вербальні та невербальні засоби спілкування для досягнення комунікативної мети. Змістова лінія містить діяльність щодо відтворення та створення як діалогічного, так і монологічного висловлювання, вибору найбільш доречних, точних, образних мовних засобів. У видах навчальної діяльності учнів передбачено формування здатності обстоювати власну позицію в комунікативній ситуації, дотримуючись установлених етичних норм та норм мовного етикету, розвиток уміння здійснювати емоційну саморегуляцію, а також позитивний емоційно-експресивний вплив на адресата мовлення.

У змістовій лінії «Текст» визначено види навчальної діяльності щодо формування в учнів знання про текст як комунікативну одиницю, змістові та композиційні характеристики тексту, його стилістичні та жанрові особливості; розвитку вміння сприймати та досліджувати текст, визначати його змістові, композиційні, стильові та жанрові ознаки, способи та засоби зв'язку речень у тексті; вироблення навичок структурувати текст, встановлюючи його змістові елементи (зокрема тему, ідею, заголовки тощо), складати простий/складний план тексту; обирати при створенні власного висловлювання певного жанру відповідний тип і стиль мовлення, способи та засоби зв'язку речень, продумувати структуру і змістове наповнення. Змістова лінія містить види діяльності щодо засвоєння учнями технік і видів читання, усного і писемного переказу текстів і створення власних текстів різних типів, стилів і жанрів; опанування інтонаційних, орфоепічних та правописних норм оформлення тексту; редагування змісту та мовленнєвої репрезентації власних висловлювань. Передбачена діяльність з формування медіаграмотності учнів, критичного сприйняття, відтворення та створення медійних текстів, а також письмова взаємодія в режимі реального часу в цифровому середовищі (типові повідомлення/медіатексти щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом, навчальною діяльністю, онлайн-взаємодія з виконанням різних ролей в невеликих групах, участь в онлайн-дискусіях, а також організація таких дискусій). Під час організації такої взаємодії школярі навчатимуться дотриманню безпечної поведінки в цифровому просторі.

Змістова лінія «Мовні засоби» передбачає дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою формування мовленнєвої грамотності, що включає правописні, лексичні, словотворчі та граматичні вміння школярів, необхідні для якісного продукування власних текстів й успішної комунікації. Змістова лінія включає основні відомості з фонетики, лексики, словотвору, граматики, правопису і пунктуації російської мови, спрямовані на розвиток мовного чуття і мовного смаку учнів та формування в них окреслених комунікативних умінь. Навчальний матеріал підібраний і структурований таким чином, щоб забезпечити опору на знання, уміння, ставлення, отримані учнями під час вивчення української мови, а також реалізацію розвитку вміння білінгвального зіставлення мовних явищ. Передбачені види діяльності з розпізнавання, дослідження мовних явищ, спостереження за їхнім функціонуванням у різноманітних текстових джерелах, комунікативних ситуаціях. Практичне застосування набутих знань – використання вивчених мовних засобів при творенні власних текстів. При цьому зміст діяльності орієнтований і на вдосконалення культури мовлення школярів.

Принцип відбору змісту навчання за змістовими лініями зумовлений такими *основними методичними засадами*:

- інформаційно-комунікаційна спрямованість навчання;

- використання сучасних освітніх навчальних технологій (зокрема цифрових технологій);
- формування комунікативних, соціальних і предметних компетентностей;
- оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності (аудіюванням, читанням, говорінням і письмом);
- навчання спостереження, розпізнавання мовних явищ та використання мовних одиниць як базових умінь в оволодінні мовою;
- інтеграційний характер змістових ліній програми;
- взаємозв'язок формування комунікативних умінь засобами української, російської та іноземних мов, що складають зміст мовно-літературної освітньої галузі;
- опора на мовні знання та мовленнєві вміння, здобуті учнями під час вивчення української мови.

Змістове наповнення програми адаптоване до вікових та індивідуальних особливостей учнів, їхніх інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів.

У програмі комплексно реалізуються освітня, розвивальна і виховна функції.

Освітня функція спрямована передусім на формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів під час мовленнєвої взаємодії.

Розвивальна функція зорієнтована на розвиток мовного чуття школярів, природних здібностей учнів щодо успішної комунікації, позитивних інформаційних уподобань, уміння моделювати комунікативну взаємодію із застосуванням розумових процесів.

Виховна функція націлена на формування у школярів поваги до української мови та мов інших народів, усвідомлення ролі мови в культурному розвитку особистості, здатності до позитивного і конструктивного спілкування, орієнтації в різних соціомовленнєвих ситуаціях та дотримання етичних норм у процесі комунікації.

Орієнтовна тематика текстів для слухання і читання, діалогів і монологічних висловлювань учнів визначається відповідно до основних сфер використання мови: *персональної, публічної, освітньої й наукової, професійної* – з урахуванням психолого-вікових особливостей учнів і завдань соціалізації школярів. Інформаційний матеріал предмета спрямований на відтворення переважно українських сучасних реалій.

Види навчальної діяльності в програмі класифіковано відповідно до сучасних освітніх умов у такий спосіб: виконання завдань і вправ у режимі реального часу (діяльність офлайн) і виконання завдань і вправ у цифровому середовищі (діяльність онлайн). Перевага надається дослідницькій, пошуковій, творчій, проектній роботам, які здійснюються фронтально, кооперативно (в групах і парах), індивідуально, зокрема самостійно. Таке структурування праці школярів сприяє розвитку розгорнутої навчальної діяльності (умінню вчитися). Також рекомендується навчальну діяльність учнів диференціювати за рівнем складності та рівнем самостійності виконання завдань.

Пропонований зміст модельної навчальної програми не обмежує *академічної свободи вчителя*, бо передбачає гнучкість у розподілі та відборі навчального матеріалу, добору видів навчальної діяльності з урахуванням виділених на вивчення предмета годин, потреб і рівня підготовки учнів, умов навчання та реалій суспільного життя.

Зміст модельної навчальної програми і представлені види діяльності узгоджено з переліком очікуваних результатів навчання. Вимоги до *обов'язкових результатів навчання учнів* з російської мови, зазначені в Державному стандарті, передбачають, що учень

1) взаємодіє з іншими особами в усній формі, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;

2) сприймає, аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і використовує її для збагачення власного досвіду;

3) висловлює власні думки, почуття і ставлення, взаємодіє з іншими особами в письмовій формі, зокрема інтерпретуючи літературні твори національної літератури; взаємодіє з іншими особами в цифровому середовищі, дотримується норм літературної мови;

4) досліджує індивідуальне мовлення, використовує мову для власної мовної творчості, спостерігає за мовними та літературними явищами, аналізує їх.

Загальні результати навчання учнів протягом двох циклів (відповідно до зазначених вище чотирьох обов'язкових вимог результативності) представлені в таблиці.

№	Загальні результати навчання учнів 5-6 класів (адаптаційний цикл) і 7-9 класів (цикл базового предметного навчання)
<i>До пункту 1</i>	
1.1.	Сприймає усну інформацію.
1.2.	Перетворює інформацію з почутого повідомлення в різні форми повідомлень.
1.3.	Виокремлює усну інформацію.
1.4.	Аналізує та інтерпретує усну інформацію.
1.5.	Оцінює усну інформацію.
1.6.	Висловлює та обстоює власні погляди, ідеї, переконання.
1.7.	Використовує вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок.
1.8.	Регулює власний емоційний стан.

<i>До пункту 2</i>	
2.1.	Сприймає текст.
2.2.	Аналізує та інтерпретує текст.
2.3.	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід.
2.4.	Оцінює текст.
2.5.	Обирає тексти для читання.
2.6.	Перетворює текстову інформацію.
2.7.	Читає творчо.
<i>До пункту 3</i>	
3.1.	Створює письмові висловлення.
3.2.	Взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі).
3.3.	Редагує письмові тексти.
<i>До пункту 4</i>	
4.1.	Досліджує мовні явища.
4.2.	Використовує знання з мови в мовленнєвій творчості.

Згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання учнів у програмі чітко окреслені очікувані результати навчання російської мови за кожним циклом навчання і класом.

5 клас

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Змістова лінія «Інформація»		
<p>Учень/учениця: <i>досліджує</i> усну інформацію; джерела і види інформації; <i>використовує</i> знання про ефективне слухання-розуміння для взаємодії з іншими особами, досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;</p> <p><i>слухає</i> висловлювання в різних формах (монолог, діалог, полілог), сприймаючи подану в достатньо вільному темпі інформацію відповідного обсягу на відому тематику; <i>уважно слухає</i> висловлювання різних типів мовлення, зважаючи на мету та умови спілкування; грамотно <i>перепитує</i> співрозмовника для уточнення деталей у разі потреби; вичерпно <i>відповідає</i> на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>розуміє</i> та <i>відтворює</i> зміст почутого, толерантно <i>реагує</i>, використовуючи формули мовного етикету, етично <i>висловлює</i> власне ставлення до почутого;</p> <p><i>відтворює</i> усно зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на окремих деталях; <i>переказує</i> вибірково зміст почутого повідомлення;</p>	<p><i>Дослідження усної інформації.</i> Джерела інформації. Види інформації за способом подання (текстова, графічна, числова тощо). Особливості сприйняття тексту на слух. Фактори, які визначають ефективне слухання-розуміння.</p> <p><i>Сприймання усної інформації.</i> Аудіювання текстів, які належать до різних типів мовлення. Аудіювання висловлювань у різних формах (монолог, діалог, полілог) на відому тематику. Реакція на почуте: уточнення важливих для розуміння деталей.</p> <p><i>Перетворення почутого в різні форми повідомлень.</i> Усне відтворення змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту),</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; аудіювання текстів/медіатекстів різних типів мовлення; формулювання питань за змістом прослуханого тексту/медіатексту. <u>Групова робота:</u> обговорення й аналіз прослуханого тексту/медіатексту; відбір інформації з прослуханого тексту/медіатексту відповідно до поставленого завдання. <u>Парна робота:</u> виокремлення деталей прослуханого тексту/медіатексту; розігрування прослуханих діалогів.</p>

<p><i>використовує</i> елементи конспектування, зокрема <i>записує</i> ключові слова та фрази з почутого повідомлення; <i>унаочнює</i> та <i>візуалізує</i> почуте повідомлення (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби і способи (малюнки, схеми, таблиці, слайд-презентації, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft») для відтворення змісту, структурування інформації; <i>передає</i> за допомогою окремих засобів і способів (у вигляді схем, таблиць, слайд-презентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft») візуалізації враження від почутого (з допомогою вчителя);</p> <p><i>добирає</i> відповідно до поставленого завдання інформацію з одного джерела (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>знаходить</i> у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання; <i>визначає</i> ключові слова в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті);</p> <p><i>формулює</i> тему та основну думку усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>визначає</i> основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в усному повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті); <i>визначає</i> комунікативну мету повідомлення; <i>пов'язує</i> почуте із життєвим досвідом; <i>розпізнає</i> наявні в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) факти та аргументи; <i>формулює</i> запитання, щоб уточнити розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p>	<p>акцентуючи увагу на окремих деталях.</p> <p>Візуалізація для передачі інформації у вигляді малюнків, схем, таблиць, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Виокремлення усної інформації.</i> Відбір інформації з одного джерела (зокрема художнього тексту або медіатексту) відповідно до поставленого завдання.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація усної інформації.</i> Аналіз прослуханого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту): визначення теми, окремих мікротем, основної думки, важливих деталей. Аудіювання з опорою на життєвий досвід. Факти та аргументи в почутому тексті/медіатексті. Складання плану почутого тексту/медіатексту.</p>	<p><u>Індивідуальна робота:</u> усне відтворення змісту прослуханого (докладно, вибірково); виписування ключових слів і словосполучень з прослуханого тексту/медіатексту; створення візуалізації для передачі прослуханої інформації у вигляді малюнків, схем, таблиць (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Аудіювання текстів/медіатекстів з візуальним супроводом. Виконання інтерактивних вправ щодо розуміння прослуханого.</p>
--	--	--

<p><i>обґрунтовує</i> своє ставлення до змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>обґрунтовує</i> достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>характеризує</i> почуте з погляду основних правил спілкування, дотримується їх; <i>визначає</i> окремі деталі, що сприяють або заважають комунікації;</p>	<p><i>Оцінювання усної інформації.</i> Ставлення до змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту). Деталі, що сприяють або заважають комунікації.</p>	<p>Участь у інтерактивному опитуванні за змістом прослуханого тексту/медіатексту. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з теми прослуханого тексту/медіатексту. Виконання аудіативних вправ на віртуальних тренажерах. Спільна робота з онлайн-документом: запис ключових слів і словосполучень з почутого тексту/медіатексту. Створення візуалізації для передачі почутої інформації у вигляді малюнків, схем, таблиць, слайд-презентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Звідки ми дізнаємося різноманітну інформацію?», «Види</p>
---	---	--

		представлення інформації», «Прийоми запам'ятовування інформації».
Змістова лінія «Комунікація»		
<p><i>досліджує</i> складники ситуації спілкування, форму і зміст повідомлення, вербальні та невербальні засоби мовлення; <i>використовує</i> знання про особливості комунікативної взаємодії з іншими особами задля досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; <i>спілкується</i> конструктивно, використовуючи типові мовленнєві засоби; <i>обстоює</i> власну позицію щодо певних питань, зокрема порушених у почутому тексті/медіатексті; <i>використовує</i> вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок; <i>збагачує</i> власне мовлення окремими засобами художньої виразності; <i>регулює</i> власний емоційний стан під час комунікації; <i>збагачує</i> міжособистісну комунікацію позитивними емоціями; <i>відтворює</i> прослухані або прочитані діалоги; <i>складає</i> діалоги за допоміжними матеріалами або самостійно; <i>створює</i> усні монологічні висловлювання розповідного характеру з використанням допоміжних матеріалів (наданого плану, ключових слів, серії малюнків тощо); <i>дотримується</i> основних вимог до зв'язного усного висловлювання;</p>	<p><i>Дослідження комунікації.</i> Комунікативна взаємодія. Ситуація спілкування. Адресат, адресант. Форма і зміст повідомлення. Вербальні та невербальні засоби мовлення.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення: структура діалогу. Відтворення прослуханих або прочитаних діалогів. Складання діалогів за допоміжними матеріалами або самостійно.</p> <p>Якості монологічного мовлення (змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Основні вимоги до зв'язного усного висловлювання (відповідність темі, основній думці; послідовність викладу змісту; перехід від однієї підтеми</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються. <u>Групова робота:</u> конструктивне обговорення проблеми з використанням типових мовленнєвих засобів. <u>Парна робота:</u> відтворення і складання діалогів. <u>Індивідуальна робота:</u> складання усного твору розповідного характеру з дотриманням вимог до якісного монологічного мовлення.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу.</p>

	<p>до іншої; використання засобів зв'язку в тексті; наявність вступу, основної частини, кінцівки).</p> <p>Усний твір розповідного характеру з використанням допоміжних матеріалів (наданого плану, ключових слів, серії малюнків тощо).</p>	<p>Пройдення діагностичного тестування з теоретичних тем.</p> <p>Виконання інтерактивних вправ щодо практичного оволодіння комунікативною взаємодією.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Пошук додаткової інформації з теми спілкування.</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «У чому загадка цікавого спілкування?», «Вербальні та невербальні засоби мовлення».</p>
Змістова лінія «Текст»		
<p><i>досліджує</i> текст; типи текстів, їхню структуру; засоби зв'язку речень у тексті;</p> <p><i>знає</i> про медіатексти, медіаграмотність;</p> <p>усвідомлено <i>користується</i> складниками структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p><i>використовує</i> знання про текст, типи текстів, їхню структуру, засоби зв'язку речень у тексті, а також про медіатексти, медіаграмотність для збагачення власного досвіду;</p>	<p><i>Дослідження тексту.</i></p> <p>Текст. Тема, мікротема, основна думка тексту.</p> <p>Типи текстів: опис, розповідь, роздум.</p> <p>Ключові слова в тексті.</p> <p>Структура тексту. Поділ тексту на абзаци.</p> <p>Засоби зв'язку речень у тексті: займенники (рос. <i>он, тот, такой, весь</i> та ін.), повтори,</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i></p> <p>Фронтальна робота:</p> <p>опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; читання текстів по черзі (зокрема на цифрових носіях); визначення теми та мікротем, основної думки тексту/медіатексту; робота над помилками в</p>

<p><i>застосовує</i> правила читання и написання слів з буквами, які не розрізняються в українській і російській мовах, а також слів з буквами, які розрізняються в українській і російській мовах;</p> <p><i>вимовляє</i> правильно слова, правильно інтонує речення в тексті при читанні;</p> <p><i>читає</i> вголос і мовчки невеликі тексти: прислів'я, приказки, загадки, казки, оповідання;</p> <p><i>пояснює</i> функції основних складників (заголовок, змісту тощо) друкованого чи цифрового текстового джерела інформації;</p> <p><i>використовує</i> заголовки, зміст для оптимізації роботи з текстом;</p> <p><i>сприймає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), зважаючи на контекст створення та читацьке сприйняття;</p> <p><i>обирає</i> за допомогою інших осіб тексти, залежно від мети читання;</p> <p><i>використовує</i> твори мистецтва як засіб комунікації з іншими особами;</p> <p><i>збагачує</i> власне мовлення, використовуючи різноманітні джерела;</p>	<p>синоніми, зокрема контекстуальні (без використання терміну), слова і вирази із часовим та просторовим значеннями (рос. <i>завтра, через неделю, здесь, там, оттуда, с той стороны</i> тощо), питальні речення.</p> <p>Медіатексти, медіаграмотність.</p> <p><i>Читання тексту.</i></p> <p>Читання і написання слів з буквами, які не розрізняються в українській і російській мовах.</p> <p>Читання і написання слів з буквами, які розрізняються в українській і російській мовах.</p> <p>Читання вголос і мовчки невеликих текстів: прислів'їв, приказок, загадок, казок, оповідань.</p> <p>Правильна вимова слів, правильне інтонування речень у тексті при читанні.</p> <p>Основні складники тексту (заголовок, зміст тощо).</p>	<p>самостійно написаному тексті, перевіреному вчителем.</p> <p><u>Групова робота:</u> визначення основних складників тексту; аналіз структури тексту; виконання дослідницьких завдань, пов'язаних з аналізом тексту.</p> <p><u>Парна робота:</u> створення тексту за інформацією, поданою різними способами (словесно, графічно тощо); виявлення інформації для розв'язання завдань (з допомогою вчителя).</p> <p><u>Індивідуальна робота:</u> переказ тексту, твір, есе, переклад тексту з української мови; робота над вдосконаленням змісту написаного (з допомогою вчителя); виправлення помилок у створеному тексті.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i></p>
--	---	--

<p><i>визначає</i> тему та мікротеми, основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>формулює</i> тему та основну думку тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>виокремлює</i> мікротеми в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); <i>складає</i> простий план прочитаного тексту; <i>порівнює</i> окремі елементи (тему, основну думку, проблеми, образи, сюжети тощо) тексту/медіатексту; <i>поєднує</i> інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного тексту/медіатексту; <i>розрізняє</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів та жанрів у контексті авторського задуму; <i>характеризує</i> основні особливості структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), що належать до різних типів мовлення; <i>інтегрує</i> інформацію, подану в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах одного тексту/медіатексту; <i>робить</i> висновки на основі аналізу тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>висловлює</i> власні почуття, враження та ставлення щодо зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) подій тощо;</p> <p><i>пояснює</i> значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації в контексті власного досвіду для розв'язання завдань (з допомогою вчителя); <i>встановлює</i> актуальність і несуперечливість інформації в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) на основі власного досвіду;</p>	<p><i>Аналіз та інтерпретація тексту.</i> Аналіз прочитаного тексту/медіатексту: визначення теми та мікротем, основної думки. Простий план тексту. Інтегрування інформації, поданої різними способами (словесно, графічно тощо) у межах одного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту).</p> <p><i>Оцінювання тексту.</i> Власна оцінка прочитаного тексту. Значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації для розв'язання завдань (з допомогою вчителя).</p>	<p>Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Виконання інтерактивних дослідницьких вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з теми «Текст», які вивчаються в 5-му класі. Виконання завдань на віртуальних тренажерах. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з теми, представленої в тексті, що є предметом аналізу. Спільна робота з онлайн-документом: письмові невеликі типові повідомлення/медіатексти щодо проблем, пов'язаних з освітньою діяльністю. Створення візуалізації для передачі прочитаної інформації у вигляді схем,</p>
---	---	--

<p><i>аргументує</i> власну оцінку прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), наводячи доречні цитати;</p> <p><i>переказує</i> зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) різними способами відповідно до завдання; <i>передає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) словесно (переказ), графічно (схема, таблиця тощо); <i>створює</i> текст за визначеними характеристиками на основі певної графічної інформації (діаграми, графіка тощо); <i>представляє</i> текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту), використовуючи різні засоби і способи візуалізації змісту (у вигляді малюнків, схем, таблиць, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя));</p> <p><i>записує</i> власні міркування або інформацію з інших джерел (зокрема ключові слова та словосполучення); <i>створює</i> та самостійно презентує в простий спосіб тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) на визначену тематику;</p> <p><i>здійснює</i> переклад з української мови невеликих текстів розповідного характеру, зокрема з використанням мультимедійних засобів;</p> <p><i>оформлює</i> власне висловлення, враховуючи принципи академічної доброчесності;</p> <p><i>добирає</i> потрібні мовні засоби, дотримуючись основних мовних норм;</p> <p><i>добирає</i> доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлення;</p>	<p><i>Перетворення текстової інформації.</i></p> <p>Усний докладний переказ тексту-розповіді (зокрема художнього тексту, медіатексту) з використанням допоміжних матеріалів (наданого плану, ключових слів, частин речень з тексту тощо).</p> <p><i>Створення письмового висловлювання.</i></p> <p>Письмовий докладний переказ тексту-розповіді з використанням допоміжних матеріалів.</p> <p>Письмовий твір за прочитаним текстом/медіатекстом з використанням допоміжних матеріалів.</p> <p>Есе (письмово).</p> <p>Переклад з української мови невеликих текстів розповідного характеру.</p>	<p>таблиць, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Основи безпечної поведінки в цифровому середовищі», «Особливості тексту-розповіді», «Особливості тексту-опису», «Особливості тексту-роздуму», «Що таке медіаграмотність?».</p>
---	--	--

<p><i>виявляє</i> власні мовні вподобання під час добору мовних засобів; <i>відтворює</i> окремі художні засоби для втілення власних творчих задумів;</p> <p><i>створює</i> невеликі типові повідомлення/медіатексти на захищених цифрових сервісах і в соціальних мережах щодо проблем, пов'язаних з навчанням та особистим досвідом; <i>дотримується</i> норм етикету під час онлайн-спілкування; <i>дотримується</i> принципів академічної доброчесності під час онлайн-взаємодії; <i>взаємодіє</i> з іншими особами в цифровому середовищі, дбаючи про безпеку;</p> <p><i>виявляє і виправляє</i> помилки, допущені в тексті, спираючись на засвоєні мовні норми; <i>пояснює</i> окремі виправлення; <i>аналізує та вдосконалює</i> зміст написаного, <i>доповнює</i> окремі його частини відповідно до теми та мети висловлювання (з допомогою вчителя); <i>визначає</i> способи запобігання помилкам у власному мовленні (з допомогою вчителя); <i>вдосконалює</i> письмовий текст (з допомогою вчителя); <i>демонструє</i> здатність до конструктивної взаємодії в процесі спільного редагування;</p>	<p><i>Письмова взаємодія в режимі реального часу в цифровому середовищі.</i> Основи безпечної поведінки в цифровому середовищі. Письмові невеликі типові повідомлення/медіатексти щодо проблем, пов'язаних з освітньою діяльністю.</p> <p><i>Редагування письмових текстів.</i> Виявлення і виправлення помилок у створеному тексті. Удосконалення змісту написаного (з допомогою вчителя).</p>	
Змістова лінія «Мовні засоби»		
<p><i>досліджує</i> роль звуків і букв, класифікує голосні та приголосні звуки; <i>визначає</i> співвідношення звуків і букв у словах; <i>порівнює</i> особливості вимови голосних і приголосних звуків у російській і українській мовах;</p>	<p><i>Фонетика. Графіка. Орфоенія. Орфографія.</i> Звуки мовлення та знаки письма, співвідношення звуків і букв (з опорою на українську мову).</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень фонетичних, лексичних, граматичних мовних</p>

<p><i>виокремлює</i> голосні та приголосні звуки в потоці мовлення, <i>називає</i> їх; <i>визначає</i> й <i>характеризує</i> кількість букв, голосних та приголосних звуків у слові; <i>називає</i> букви російського алфавіту, <i>записує</i> слова в алфавітному порядку; <i>спостерігає</i> за роллю наголосу в слові, особливостями наголошення деяких слів російської мови порівняно з українською (рос. <i>алфавит, верба, дочка, крапива, маляр, олень, столяр</i> та ін.); <i>використовує</i> знання про складоподіл слова при поділі слова на склади, <i>виокремлює</i> наголошені та ненаголошені склади; <i>використовує</i> норми наголошення російських слів при побудові висловлювань у мовленнєвій діяльності; <i>виризняє</i> у потоці мовлення слова з ненаголошеними голосними, уподібненням та спрощенням приголосних, дотримується норм їхньої вимови та правопису під час творення власних текстів; <i>розрізняє</i> в словах російської та української мов правопис ненаголошених голосних, що збігаються у звучанні (рос. <i>богатый</i> – укр. <i>багатий</i>, рос. <i>горячий</i> – укр. <i>гарячий</i>, рос. <i>казак</i> – укр. <i>козак</i> та ін.); <i>використовує</i> під час письма правила вживання <i>ь</i> і <i>ъ</i>, слів з буквосполученнями <i>жи, ши, ча, ща, чу, щу, цы, ци; чк, чн, нч, ни</i> (рос.);</p> <p><i>досліджує</i> роль слова в мовленні; <i>визначає</i> лексичне значення слова за контекстом або тлумачним словником; <i>виризняє</i> в тексті слова, ужиті в переносному значенні;</p>	<p>Алфавіт. Склад і наголос (з опорою на українську мову). Вимова голосних і приголосних звуків: ненаголошених голосних, приголосних з уподібненням та спрощенням (у зіставленні з українською мовою). Ненаголошені голосні в корені слова. Правопис слів із буквосполученнями <i>жи, ши, ча, ща, чу, щу, цы, ци</i> (рос.). Правопис слів з уподібненням і спрощенням приголосних в російській мові (у зіставленні з українською мовою). Позначення м'якості приголосних на письмі. Вживання <i>ь</i>. Розділові <i>ь</i> та <i>ъ</i> (у зіставленні з українською мовою). Правопис слів із буквосполученнями <i>чк, чн, нч, ни</i> (рос.).</p> <p><i>Лексикологія. Фразеологія.</i> Слово та його лексичне значення. Однозначні та багатозначні слова, пряме та</p>	<p>одиниць та явищ, що досліджуються; сприйняття на слух і читання слів, словосполучень, речень, текстів відповідно до норм російської літературної вимови; вправління у фонетичному розборі слова, розборі слова за будовою, розборі словосполучення, речення; списування; написання різних видів навчальних диктантів (словникового, пояснювального, попереджувального, коментованого, вільного, відтворюваного, зорово-слухового, взаємоперевірного, диктанту «перевір себе», диктанту з обґрунтуванням, диктанту-перекладу). <u>Групова робота</u>: виконання дослідницьких, пошукових, творчих завдань, пов'язаних із спостереженням за роллю та особливостями</p>
---	--	---

<p><i>спостерігає</i> за їхньою роллю в мовленні; <i>використовує</i> слова в переносному значенні у власному мовленні; <i>спостерігає</i> за роллю синонімів, антонімів, омонімів у мовленні; <i>добирає</i> синоніми та антоніми до запропонованих учителем слів; <i>обирає</i> слово з ряду синонімів при побудові власного тексту; <i>розрізняє</i> міжмовні омоніми в російській та українській мовах (рос. <i>корыстный</i> – укр. <i>корисний</i>; рос. <i>веселье</i> – укр. <i>весілля</i> та ін.), правильно їх <i>використовує</i> в мовленні (практично); <i>виявляє</i> знання найбільш уживаних фразеологізмів російської мови; <i>обирає</i> з пропонованого вчителем ряду фразеологізмів найбільш доречні при створенні власного тексту; <i>відтворює</i> та <i>тлумачить</i> зміст найбільш уживаних прислів'їв і приказок у текстах-роздумах;</p> <p><i>досліджує</i> будову слова; <i>визначає</i> значущі частини слова в запропонованих учителем словах; <i>розрізняє</i> спільнокореневі слова та форми слова; <i>добирає</i> спільнокореневі слова до пропонованих учителем слів; <i>обирає</i> правопис голосних у словах з коренями <i>-кас-, -кос-, -лаг-, -лож-, -рос-, -рац-, -раст-</i> (практично, з допомогою вчителя); <i>визначає</i> різницю в правописі префіксів з кінцевими <i>-з, -с</i> у російській і українській мовах;</p>	<p>переносне значення слова (з опорою на українську мову). Групи слів за значенням: синоніми, антоніми, омоніми (з опорою на українську мову). Фразеологізми та їхня роль у мовленні.</p> <p><i>Будова слова. Орфографія.</i> Будова слова. Значущі частини слова. Спільнокореневі слова і форми слова (з опорою на українську мову). Правопис коренів з чергуванням голосних: <i>-кас-, -кос-, -лаг-, -лож-, -рос-, -рац-, -раст-</i> (практично, з допомогою вчителя). Правопис префіксів: букви <i>-з і -с</i></p>	<p>вживання звуків мовлення, лексичних, синтаксичних одиниць в усному та писемному мовленні; виправлення помилок у написанні слів у запропонованому вчителем тексті, а також у самотійно створеному тексті/медіатексті. <u>Парна робота:</u> аналіз вивчених мовних явищ у своєму та чужому мовленні, пояснення їхньої суті; використання знань з мови в комунікації. <u>Індивідуальна робота:</u> робота зі словниками; виокремлення слів на вивчені правила вимови або правопису з тексту; створення власного висловлювання з використанням пропонованого ряду слів, словосполучень; побудова речень за схемою; створення текстів з використанням речень, різних за будовою, метою висловлювання та</p>
---	--	--

<p><i>порівнює</i> правопис префіксів <i>пре-, при-</i> (рос.) у російській і українській мовах; <i>дотримується</i> норм правопису слів з коренями і вивченими префіксами при створенні власного тексту;</p> <p><i>досліджує</i> роль словосполучення і речення в мовленні; <i>відрізняє</i> словосполучення від речення; <i>спостерігає</i> за будовою словосполучення, <i>визначає</i> в ньому головне і залежне слово; <i>спостерігає</i> за роллю розповідних, питальних, спонукальних, окличних і неокличних речень у мовленні; <i>вирізняє</i> інтонацію в різноманітних реченнях за метою висловлювання та емоційним забарвленням (зокрема інтонацію кінця речення); <i>обирає</i> або <i>будує</i> різні речення за метою висловлювання та емоційним забарвленням відповідно до мети спілкування; <i>доречно використовує</i> окличні речення у спілкуванні; <i>визначає</i> головні та другорядні члени речення, <i>спостерігає</i> за їхньою роллю; <i>поширює</i> речення другорядними членами речення, обираючи влучні слова за власним уподобанням відповідно до мети спілкування; <i>використовує</i> поширені речення з другорядними членами у власному мовленні;</p> <p><i>використовує</i> знання про закономірності функціонування вивчених мовних одиниць для вдосконалення власного мовлення; <i>спостерігає</i> за вивченими мовними явищами в мовленні, зокрема на прикладі текстів/медіатекстів;</p>	<p>на кінці префіксів (<i>рас-(рос-)/раз-(роз-), бес-/без-, вос-/воз-</i> та ін.); префікси <i>пре-, при-</i> (рос.) (у зіставленні з українською мовою).</p> <p><i>Синтаксис. Пунктуація.</i> Словосполучення. Головне та залежне слово в словосполученні (з опорою на українську мову).</p> <p>Речення. Види речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням. Розділові знаки в кінці речення. Головні та другорядні члени речення. Речення поширені та непоширені.</p>	<p>емоційним забарвленням; опрацювання власних помилок у написанні слів у самостійно створених текстах.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео або слайд-, відеопрезентацій з мовних тем, що вивчаються. Проходження діагностичного тестування з вивченого теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань з вивчених мовних тем на віртуальних тренажерах. Виконання інтерактивних дослідницьких, творчих вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з мовних тем, які вивчаються в 5-му класі. Робота з кейсами. Спільна робота з онлайн-документами: складання синонімічного ряду; поширення речень</p>
---	--	--

<p><i>вирізняє</i> вивчені мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їхню суть.</p>		<p>другорядними членами тощо.</p> <p>Створення візуалізації теоретичної інформації у вигляді схем, таблиць, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проєктами</i> за такими темами: «Роль наголосу щодо розрізнення лексичного значення слів», «У світі словників», «Цікава фразеологія», «Міжмовні омоніми російської та української мов», «Словародичі в мові (спільнокореневі слова)», «Які види речень найчастіше використовує мій улюблений письменник?».</p>
--	--	---

6 клас

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Змістова лінія «Інформація»		
<p style="text-align: center;">Учень/учениця:</p> <p><i>досліджує</i> усну інформацію щодо достовірності, новизни, актуальності та несуперечливості; <i>використовує</i> знання про властивості інформації для взаємодії з іншими особами, досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;</p> <p><i>слухає</i> висловлювання в різних формах (монолог, діалог, полілог), сприймаючи подану в достатньо вільному темпі інформацію відповідного обсягу на частково нову тематику; уважно <i>слухає</i> висловлювання різних стилів мовлення, зважаючи на мету та умови спілкування;</p> <p><i>розуміє</i> та <i>відтворює</i> зміст почутого, толерантно <i>реагує</i>, використовуючи формули мовного етикету, етично <i>висловлює</i> власне ставлення до почутого;</p> <p><i>виявляє</i> і <i>відтворює</i> з увагою до етнокультурної специфіки прихований зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), розрізняючи невербальні засоби (інтонацію, силу голосу, логічні наголоси, темп, паузи, міміку, жести, пози), використані для передачі прихованого змісту;</p> <p><i>відтворює</i> усно зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на окремих деталях;</p> <p><i>переказує</i> стисло зміст почутого повідомлення</p>	<p><i>Дослідження усної інформації.</i> Достовірність, новизна, актуальність і несуперечливість інформації.</p> <p><i>Сприймання усної інформації.</i> Аудіювання текстів, які належать до різних стилів мовлення. Аудіювання висловлювання в різних формах (монолог, діалог, полілог) на частково нову тематику. Прихований зміст усного повідомлення, виражений за допомогою типових невербальних засобів.</p> <p><i>Перетворення почутого в різні форми повідомлень.</i> Робота над змістом прослуханих текстів відповідно</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; аудіювання текстів різних стилів мовлення; формулювання питань за змістом прослуханого.</p> <p><u>Групова робота:</u> обговорення і аналіз прослуханої інформації; визначення прихованого змісту повідомлення, пошук у почутому повідомленні суджень про факти, встановлення взаємозв'язку між змістом і формою почутого повідомлення (з допомогою вчителя).</p> <p><u>Парна робота:</u> визначення невербальних засобів, використаних для передачі прихованого змісту; розігрування прослуханих</p>

<p>(зокрема художнього тексту, медіатексту), підпорядковуючи намір висловлення темі та основній думці; <i>фіксує</i> основний зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до поставленого завдання; <i>перепрацює</i> репліки в діалозі; <i>складає</i> самостійно простий план почутого тексту; <i>уявляє та візуалізує</i> почуте повідомлення (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи різні засоби та способи (комікси, хмари тегів, інтелект-карти, слайдпрезентації, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft») для відтворення змісту, структурування інформації (з допомогою вчителя); <i>передає</i> враження від почутого за допомогою окремих засобів і способів візуалізації (у вигляді коміксів, хмар тегів, інтелект-карт, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft»);</p> <p><i>добирає</i> відповідно до самостійно визначених цілей інформацію з кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>знаходить</i> у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) відповіді на поставлені запитання; <i>розрізняє</i> відому і частково нову для себе інформацію;</p> <p><i>визначає</i> тему, окремі мікротеми, основну думку, важливі деталі усного повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>пояснює</i> взаємозв'язок між змістом і формою почутого повідомлення/медіатексту (з допомогою вчителя); <i>характеризує</i> особливості форми почутого повідомлення</p>	<p>до поставленого завдання. Візуалізація для передачі прослуханої інформації у вигляді коміксів, хмар тегів, інтелект-карт, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Виокремлення усної інформації.</i> Відбір інформації з кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) відповідно до самостійно визначених цілей (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація усної інформації.</i> Взаємозв'язок між змістом і формою почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту).</p>	<p>діалогів з перефразуванням реплік. <u>Індивідуальна робота:</u> усне відтворення змісту прослуханої інформації (докладно, вибірково); складання простого плану почутого тексту; виокремлення відомої та частково нової для себе інформації, обґрунтування свого ставлення до змісту та форми почутого.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Аудіювання текстів з візуальним супроводом. Виконання інтерактивних вправ щодо розуміння прослуханої інформації.</p>
--	--	---

<p>(зокрема художнього тексту, медіатексту), зумовлені його змістом; <i>формулює</i> основну мету почутого повідомлення; <i>прогнозує</i> перебіг подальшої комунікації та/або її результат на основі формулювання мети (з допомогою вчителя); <i>пов'язує, зіставляє</i> почуте із життєвим досвідом, аргументуючи таке зіставлення; <i>розпізнає</i> наявні в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) судження (з допомогою вчителя); <i>розрізняє</i> на слух частини тексту за планом;</p> <p><i>обґрунтовує</i> своє ставлення до змісту та форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>обґрунтовує</i> достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>характеризує</i> почуте з погляду основних правил спілкування, <i>дотримується</i> їх; <i>вказує</i> на окремі особливості, зокрема етнокультурні, що сприяють або заважають ефективній комунікації в конкретній ситуації спілкування; <i>характеризує</i> вплив окремих деталей, зокрема художніх деталей, на сприйняття слухачем (адресатом) змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p>	<p>Мета повідомлення (створення картин і образів; побутове спілкування; інформування про події; встановлення ділових стосунків; передача наукових відкриттів, знань тощо). Аудіювання з опорою на життєвий досвід. Оціночні судження в почутому. Розрізнення на слух частин тексту за планом.</p> <p><i>Оцінювання усної інформації.</i> Ставлення до змісту та форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту). Вплив на слухача (адресата) окремих деталей, зокрема художніх деталей, почутого повідомлення (художнього тексту, медіатексту).</p>	<p>Участь в інтерактивному опитуванні за змістом прослуханого. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з теми прослуханого тексту. Перевірка достовірності прослуханої інформації. Виконання аудіативних вправ на віртуальних тренажерах. Спільна робота з онлайн-документом: виокремлення суджень про факти з прослуханого тексту. Створення візуалізації для передачі почутої інформації у вигляді коміксів, хмар тегів, інтелект-карт, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проєктами</i> за такими темами: «Як перевірити достовірність інформації?», «Прихований зміст інформації: способи виявлення».</p>
--	---	---

Змістова лінія «Комунікація»

<p><i>досліджує</i> жанрові форми мовлення (інформаційні (повідомлення, підтвердження, запит, заперечення інформації, згода з думкою або заперечення її); оцінні (похвала, огуда, схвалення, докір); етикетні (привітання, вибачення, прощання тощо); спонукальні (наказ, прохання, заборона, порада, рекомендація, інструкція, обіцянка, зобов'язання тощо), типові стратегії мовленнєвої взаємодії; <i>використовує</i> знання про правила спілкування, мовленнєвий етикет, формули мовленнєвого етикету для ефективної комунікативної взаємодії з іншими особами; <i>спілкується</i> конструктивно, використовуючи типові мовленнєві засоби; <i>висловлює</i> та <i>обстоює</i> власні погляди, ідеї, переконання; <i>взаємодіє</i> із співрозмовниками, супроводжуючи власне мовлення окремими вербальними та невербальними засобами для досягнення комунікативної мети; <i>збагачує</i> власне мовлення окремими засобами художньої виразності; <i>пояснює</i> емоційний стан (свій та інших осіб) з увагою до його відтінків; <i>регулює</i> власний емоційний стан під час комунікації; <i>збагачує</i> міжособистісну комунікацію позитивними емоціями; <i>використовує</i> стратегії продукування ідей під час колективного обговорення навчального завдання; <i>дотримується</i> правил академічної доброчесності; <i>розпізнає</i> типи початкових реплік діалогу (повідомлення, питання, спонукання); <i>відтворює</i> прослухані або прочитані діалоги;</p>	<p><i>Дослідження комунікації.</i> Жанрові форми мовлення (інформаційні, оцінні, етикетні, спонукальні). Типові стратегії мовленнєвої взаємодії. Аргументація як складова конструктивної комунікації. Інтонаційні засоби; емоційний стан співрозмовників під час комунікації. Правила спілкування. Мовленнєвий етикет. Формули мовленнєвого етикету. Стратегії продукування ідей. Академічна доброчесність.</p> <p>Практичне оволодіння діалогічною формою мовлення: типи початкових реплік діалогу (повідомлення, питання, спонукання). Відтворення прослуханих або прочитаних діалогів. Складання діалогів за допоміжними матеріалами або самостійно.</p> <p>Усний твір у художньому стилі розповідного характеру</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; обговорення правил спілкування, засад академічної доброчесності. <u>Групова робота:</u> дослідження стратегій мовленнєвої взаємодії в діалогах і полілогах; обговорення навчального завдання; представлення власної аргументації в комунікації. <u>Парна робота:</u> підготовка та репрезентація діалогічних текстів у різноманітних жанрових формах мовлення; відтворення і складання діалогів з різними типами початкових реплік. <u>Індивідуальна робота:</u> складання усних творів з елементами опису (тварин, природи, приміщення) на основі власних спостережень та з елементами роздуму, а</p>
--	---	---

<p><i>складає</i> діалоги за допоміжними матеріалами або самостійно;</p> <p><i>створює</i> усні монологічні висловлювання розповідного характеру в художньому і розмовному стилях мовлення з елементами роздуму, опису (тварин, природи, приміщення) на основі власних вражень, а також розповідь про випадок із життя;</p> <p><i>наслідує</i> окремі стильові риси тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) у процесі створення власного тексту/медіатексту для взаємодії з іншими особами;</p> <p><i>дотримується</i> основних вимог до зв'язного усного висловлювання;</p>	<p>з елементами опису (тварин, природи, приміщення) на основі власних вражень.</p> <p>Усний твір розповідного характеру в розмовному стилі мовлення з елементами роздуму.</p> <p>Усний твір-розповідь про випадок із життя.</p>	<p>також розповіді про випадок із життя.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i></p> <p>Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються.</p> <p>Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу.</p> <p>Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем.</p> <p>Відповіді на рефлексивні запитання.</p> <p>Виконання інтерактивних вправ щодо практичного оволодіння комунікативною взаємодією.</p> <p>Спільна робота з онлайн-документами щодо виділення в тексті формул мовленнєвого етикету, а також продукування ідей («мозковий штурм»).</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Пошук додаткової інформації з теми спілкування.</p>
--	---	---

		<p><i>Робота над проєктами</i> за такими темами: «Мовленнєвий етикет», «Правила академічної доброчесності», «Як продукувати ідеї?».</p>
Змістова лінія «Текст»		
<p><i>досліджує</i> текст-монолог, текст-діалог, а також стилі текстів, особливості розмовного та художнього стилів мовлення; <i>бере участь</i> у визначенні різновидів текстів (одиничних і множинних, цілісних, перерваних і змішаних); фрагментарних текстів; <i>знає</i> про візуальні та аудіовізуальні медіа; <i>виокремлює</i> основні складники (заголовок, зміст, анотація тощо) джерела інформації (друкованого чи цифрового); <i>складає</i> самостійно простий план тексту; <i>усвідомлено користується</i> основними складниками (заголовком, змістом, анотацією тощо) джерела інформації (друкованого чи цифрового); <i>використовує</i> знання про текст-монолог, текст-діалог, стилі текстів, особливості розмовного та художнього стилів мовлення, візуальні та аудіовізуальні медіа для збагачення власного досвіду;</p> <p><i>читає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних функціональних стилів і жанрів різними способами (оглядово, вибірково, критично тощо) відповідно до мети читання; <i>застосовує</i> основні види читання художніх текстів, медіатекстів (цілісних, перерваних, змішаних) відповідно</p>	<p><i>Дослідження тексту.</i> Стилi мовлення та їхнi жанри (загальне ознайомлення). Особливостi розмовного i художнього стилiв мовлення. Рiзновиди текстiв (одиничнi та множиннi, цiліснi, перерванi й змішанi); фрагментарнi тексти. Текст-монолог, текст-діалог. Простий план тексту. Основнi складники (заголовок, зміст, анотація тощо) джерела інформації (друкованого чи цифрового).</p> <p>Візуальні та аудіовізуальні медіа.</p> <p><i>Читання тексту.</i> Основні види читання текстів (ознайомлювальне, оглядове, навчальне, пошукове, критичне).</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; читання текстів (зокрема на цифрових носіях) із застосуванням основних видів читання; робота з текстами різних видів, зокрема фрагментарними; визначення особливостей розмовного та художнього текстів (практично). <u>Групова робота:</u> визначення порушених у тексті проблем з опорою на власний досвід; самостійне складання простого плану прочитаного тексту; виконання дослідницьких і пошукових завдань, пов'язаних з аналізом тексту (виокремлення відомої та</p>

<p>до мети; <i>розрізняє</i> складники структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) відповідно до його жанрово-родової належності та стилевих особливостей (з допомогою вчителя); <i>пояснює</i> функції основних складників друкованого чи цифрового текстового джерела інформації (заголовка, змісту, анотації тощо); <i>використовує</i> заголовок, зміст та анотацію для оптимізації роботи з текстом; <i>співвідносить</i> зміст сприйнятого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) з історичним і культурним контекстом; <i>використовує</i> надійні джерела для добору текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>збагачує</i> власне мовлення, використовуючи різноманітні джерела;</p> <p><i>визначає</i> основні проблеми, порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), пов'язуючи їх із життєвим досвідом; <i>проєціює</i> власний або відомий життєвий досвід на порушені в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми; <i>знаходить</i> у художньому тексті чи медіатексті відому і нову інформацію; <i>визначає</i> головну і другорядну інформацію в прочитаному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); <i>піддає</i> сумніву інформацію з тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) на підставі розрізнення фактів і суджень про факти (з допомогою вчителя); <i>поєднує</i> інформацію, подану різними способами (словесно,</p>	<p>Читання віршованих і прозових текстів, які містять діалогічне та монологічне мовлення. Перегляд тексту з виділеними ключовими словами чи пропущеними словами.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація тексту.</i> Основні проблеми, порушені в тексті (зокрема в художньому тексті, медіатексті). Відома і нова, головна і другорядна інформація в тексті. Факти і судження про факти (практично). Інтеграція в одне повідомлення інформації, поданої в різні способи (словесно, графічно тощо) у межах кількох текстів</p>	<p>нової, головної та другорядної інформації); перетворення текстів-діалогів на тексти-монологи та навпаки; формулювання висновків відповідно до поставленого завдання на основі аналізу тексту. <u>Парна робота:</u> створення тексту за інформацією, поданою в різні способи в кількох текстах (словесно, графічно тощо); виявлення фактів і суджень про факти (з допомогою вчителя). <u>Індивідуальна робота:</u> висловлення власних почуттів, вражень і ставлення щодо зображених у тексті образів, ситуацій тощо; перекази докладний і вибіркової з елементами опису та роздуму; запис власних міркувань щодо інформації з різних джерел; написання переказів і творів розмовного та художнього стилів; переклад з української мови текстів розповідного характеру;</p>
--	---	--

<p>графічно тощо) у межах кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>розрізняє</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних стилів, типів та жанрів у контексті авторського задуму; <i>формулює</i> висновки відповідно до поставленого завдання на основі аналізу опрацьованого тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>розрізняє</i> відому і нову, головну і другорядну інформацію, факти і судження в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); <i>робить</i> висновки на основі аналізу тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>висловлює</i> власні почуття, враження і ставлення щодо зображених у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) людей, ситуацій тощо; <i>порівнює</i> окремі елементи (теми, ідеї, проблеми, образи, сюжети тощо) двох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>інтегрує</i> інформацію, подану різними способами (словесно, графічно тощо) у межах кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>характеризує</i> основні особливості структури та мовного оформлення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), що належать до різних стилів і жанрів;</p> <p><i>пояснює</i> значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації в контексті власного досвіду для розв'язання завдань; <i>обґрунтовує</i> значення інформації, здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту)</p>	<p>(зокрема художніх текстів, медіатекстів).</p> <p><i>Оцінювання тексту.</i> Значення здобутої з прочитаного тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) інформації для розв'язання завдань</p>	<p>виправлення помилок у створеному тексті та вдосконалення змісту написаного.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Виконання інтерактивних дослідницьких вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з теми «Текст», які вивчаються в 6-му класі. Перегляд та аналіз візуальних та аудіовізуальних медіа. Виконання завдань на віртуальних тренажерах. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з теми, представленої у тексті, що є предметом аналізу.</p>
---	---	--

<p>для розв'язання завдань, використовуючи різні жанри, форми і способи представлення повідомлень; <i>визначає</i> актуальність і несуперечливість художнього тексту/медіатексту (наприклад, чи наведена інформація є правдивою, незастарілою, чи не містить суперечностей) на основі власного досвіду та досвіду інших осіб; <i>використовує</i> для розв'язання завдань актуальні та достовірні текстові/медіатекстові джерела інформації;</p> <p><i>переказує</i> зміст тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) різними способами відповідно до завдання; <i>передає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) словесно (переказ), графічно (схема, таблиця тощо); <i>трансформує</i> графічну інформацію на основі одного джерела (схема, таблиця тощо) в текстову, зокрема з використанням мультимедійних засобів; <i>фіксує</i> потрібні елементи тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), оптимізуючи написане за допомогою окремих графічних позначок; <i>представляє</i> текстову інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту), використовуючи різні засоби і способи візуалізації змісту (у вигляді коміксів, хмари тегів, інтелект-карт, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя));</p> <p><i>записує</i> (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел (у вигляді тематичних речень); <i>створює</i> письмові тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) визначених вчителем типів, стилів і жанрів,</p>	<p>(у контексті власного досвіду). Актуальність і несуперечливість інформації тексту/медіатексту.</p> <p><i>Перетворення текстової інформації.</i> Усний докладний і вибірковий переказ художніх і розмовних текстів-розповідей з елементами опису (тварин, природи, приміщення) та роздуму. Трансформація графічної інформації на основі одного джерела в текстову (зокрема з використанням мультимедійних засобів).</p> <p><i>Створення письмового висловлювання.</i> Власні міркування щодо інформації з різних джерел (письмово, від руки або</p>	<p>Робота з текстом, в якому виділені ключові слова чи пропущені слова. Спільна робота з онлайн-документом: письмові невеликі типові повідомлення/медіатексти щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом. Участь у онлайн-дискусіях. Створення візуалізації для передачі прочитаної інформації у вигляді коміксів, хмар тегів, інтелект-карт, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Особливості розмовного стилю мовлення», «Особливості художнього стилю мовлення», «Візуальні та аудіовізуальні медіа».</p>
---	---	--

<p>зважаючи на мету, адресата та власний життєвий досвід; <i>здійснює</i> переклад з української мови текстів розповідного характеру, зокрема з використанням мультимедійних засобів; <i>дотримується</i> принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів; <i>складає</i> та <i>оформлює</i> власне висловлювання згідно з усталеними словотвірними, лексичними, орфографічними, граматичними, пунктуаційними та стилістичними нормами (з допомогою вчителя); <i>добирає</i> доречні засоби мовної виразності для оформлення власного висловлювання; <i>використовує</i> мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів доречні нестандартні рішення, обґрунтовуючи зроблений вибір; <i>імпровізує</i> з окремими художніми засобами, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;</p> <p><i>створює</i> елементи власного медіатексту на основі прочитаного тексту, зокрема художнього тексту; <i>висловлюється</i> в захищеному цифровому середовищі щодо проблем, пов'язаних із власним життєвим досвідом, зокрема навчанням, читацькою практикою; <i>бере участь</i> в онлайн-дискусіях, <i>розпізнає</i> розбіжності в думках співрозмовників і толерантно <i>обстоює</i> власну позицію, <i>дотримується</i> норм етикету; <i>дотримується</i> основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та принципів академічної доброчесності;</p> <p><i>виправляє</i> помилки у змісті, будові та мовному оформленні власних висловлювань (з допомогою вчителя);</p>	<p>з використанням спеціальних, зокрема цифрових пристроїв). Письмовий докладний переказ розмовного тексту-розповіді. Письмовий докладний переказ художнього тексту-розповіді. Письмовий твір розповідного характеру в художньому стилі мовлення. Переклад з української мови текстів розповідного характеру.</p> <p><i>Письмова взаємодія в режимі реального часу в цифровому середовищі.</i> Письмові невеликі типові повідомлення/медіатексти щодо проблем, пов'язаних з особистим досвідом. Участь в онлайн-дискусіях.</p> <p><i>Редагування письмових текстів.</i> Виявлення і виправлення помилок у створеному тексті</p>	
--	--	--

<p><i>аналізує</i> зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу; <i>коригує</i> текст на основі проведеного аналізу; <i>доповнює</i> та/або <i>змінює</i> окремі частини тексту відповідно до теми та мети висловлювання; <i>обирає</i> доцільні способи вдосконалення власного мовлення; <i>демонструє</i> здатність до конструктивної взаємодії в процесі спільного редагування;</p>	<p>(з допомогою вчителя). Способи вдосконалення власного мовлення. Удосконалення змісту написаного (практично).</p>	
Змістова лінія «Мовні засоби»		
<p><i>досліджує</i> різницю між значенням та використанням загальноновживаних слів та професійної лексики і термінів; <i>відтворює</i> та <i>тлумачить</i> значення професійних слів та термінів (з допомогою вчителя); <i>використовує</i> доречно у своєму мовленні професійні слова і терміни; <i>визначає</i> за певними ознаками запозичену лексику (з допомогою вчителя); <i>відтворює</i> відповідно до норм вимови в усному мовленні запозичені слова з приголосними <i>д, т, з, с, н, р</i> перед <i>е</i> (рос. <i>ателье, бассейн, модель, стенд, тест, темп, термин</i> та ін.); <i>відтворює</i> в писемному мовленні запозичені слова з подвійними приголосними, дотримуючись норм правопису; <i>обирає</i> з ряду слів запозичену лексику та <i>вживає</i> її у власному мовленні відповідно до норм вимови та правопису; <i>розрізняє</i> застарілу лексику та неологізми в тексті, <i>пояснює</i> їхнє значення, зокрема з використанням словника (з допомогою вчителя); <i>використовує</i> застарілу лексику та неологізми при</p>	<p><i>Лексикологія. Фразеологія. Орфографія.</i> Загальноновживана лексика, професійні слова і терміни. Запозичення. Подвійні приголосні в запозичених словах (у зіставленні з українською мовою). Застарілі слова і неологізми. Найуживаніші фразеологізми (розширення списку).</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень лексичних, граматичних мовних одиниць та явищ, що досліджуються; вправлення в словотвірному розборі, морфологічному розборі слова; списування, написання різних видів навчальних диктантів. <u>Групова робота:</u> виконання дослідницьких, пошукових, творчих завдань, пов'язаних із спостереженням за роллю та особливостями вживання вивчених лексичних, морфологічних одиниць в усному і писемному мовленні; виправлення помилок у написанні слів</p>

<p>відтворенні змісту прослуханого чи прочитаного тексту;</p> <p><i>досліджує</i> основні способи творення слів в російській мові (у порівнянні з українською мовою); <i>визначає</i> спосіб творення різноманітних слів; <i>утворює</i> слова за запропонованою словотвірною моделлю; <i>визначає</i> в тексті складні та складноскорочені слова, <i>пояснює</i> їхній правопис (у зіставленні з українською мовою); <i>вживає</i> складні слова, слова з <i>пол-</i>, <i>полу-</i> при написанні власних текстів;</p> <p><i>досліджує</i> роль самостійних та службових частин мови; <i>досліджує</i> роль іменників у мовленні та <i>визначає</i> їхні морфологічні ознаки; <i>визначає</i> рід, число, відмінок іменників; <i>виявляє</i> вміння визначати особливості вживання іменників, рід і число яких не співпадають в українській і російських мовах (рос. <i>боль, дробь, путь, собака</i> (ж. р.) – укр. <i>біль, дріб, путь, собака</i> (ч. р.) та ін.; рос. <i>мебель</i> (одн.), <i>чернила</i> (мн.) – укр. <i>меблі</i> (мн.), <i>чорнило</i> (одн.) та ін.); <i>спостерігає</i> за особливостями значення та вживання іменників спільного роду; <i>виявляє</i> вміння узгоджувати іменники спільного роду з прикметниками та дієсловами; <i>розрізняє</i> та <i>пояснює</i> особливості поділу іменників на відміни та відмінювання іменників у російській та українській мовах; <i>розрізняє</i> використання іменників російської мови у відмінкових формах, що не співпадають з відмінковими формами української мови (форми Д. в. та М. в. однини</p>	<p><i>Словотвір. Орфографія.</i> Основі способи творення слів російської мови (у зіставленні з українською мовою). Складні та складноскорочені слова. Правопис складних слів разом і через дефіс. Правопис слів з <i>пол-</i>, <i>полу-</i> (у зіставленні з українською мовою).</p> <p><i>Морфологія. Орфографія.</i> Самостійні та службові частини мови.</p> <p>Іменник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (з опорою на українську мову та в зіставленні з нею). Рід і число іменників. Іменники спільного роду в російській мові. Відміни і відмінювання іменників. <i>Ь</i> на кінці іменників після шиплячих. <i>Не</i> з іменниками. Правопис суфіксів <i>-ек-</i>, <i>-ик-</i> (рос.) в іменниках.</p>	<p>у запропонованому вчителем тексті, а також у самостійно створеному тексті/медіатексті; порівняння текстів/медіатекстів з погляду наявності в них вивчених мовних одиниць і явищ.</p> <p><u>Парна робота:</u> використання вивчених лексичних одиниць, частин мови під час комунікації, складання діалогів.</p> <p><u>Індивідуальна робота:</u> виокремлення вивчених мовних одиниць і явищ у своєму та чужому мовленні, пояснення їхньої суті; вибір із запропонованих варіантів вивчених мовних засобів, доречних для комунікаційної та мовленнєвої діяльності з обґрунтуванням зробленого вибору; робота з різноманітними джерелами (літературними творами, словниками та довідниками) для збагачення власного</p>
--	--	---

<p>І відміни, М. в. однини II відміни, Р. в. множини I, II, III відміни та ін.); <i>використовує</i> іменники у відповідній формі при відтворенні пропонованого тексту або при створенні власного висловлювання;</p> <p><i>розрізняє</i> прикметники за розрядами; <i>утворює</i> ступені порівняння прикметників (у зіставленні з українською мовою); <i>обирає</i> форму ступеня порівняння прикметників відповідно до змісту речення або тексту; <i>визначає</i> граматичні помилки у використанні відмінкових закінчень прикметників; <i>дотримується</i> норм вимови закінчень <i>-ого, -его</i> (рос.) у прикметниках; <i>використовує</i> правильно відмінкові форми прикметників; <i>пише</i> правильно прикметники з <i>н</i> і <i>nn</i>, <i>не</i> з прикметниками в писемному мовленні; <i>обирає</i> з ряду якісних прикметників-синонімів доцільні при створенні власного тексту;</p> <p><i>визначає</i> числівники в тексті та <i>досліджує</i> їхню роль у мовленні; <i>спостерігає</i> за особливостями відмінювання та правопису кількісних числівників у російській та українській мовах; <i>утворює</i> та <i>використовує</i> в мовленні відмінкові форми кількісних числівників від 5 до 10, числівників на <i>-десять</i> (рос.), числівників 40, 90, 100 та ін.; <i>дотримується</i> правил написання <i>ь</i> у числівниках; <i>утворює</i> та <i>використовує</i> в мовленні сполучення іменників зі збірними числівниками;</p>	<p>Прикметник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (з опорою на українську мову та в зіставленні з нею). Якісні, відносні та присвійні прикметники. Ступені порівняння прикметників (загальне ознайомлення у зіставленні з українською мовою). Повна і коротка форма прикметників. Відмінювання прикметників. <i>Н</i> і <i>nn</i> у суфіксах прикметників. <i>Не</i> з прикметниками.</p> <p>Числівник: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (з опорою на українську мову та в зіставленні з нею). Кількісні та порядкові числівники. Відмінювання кількісних числівників. <i>Ь</i> у складних кількісних числівниках.</p>	<p>мовлення; побудова текстів з використанням вивчених частин мови; робота над помилками в самостійно створених текстах.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео або слайд-, відеопрезентацій з мовних тем, що вивчаються. Проходження діагностичного тестування з вивченого теоретичного матеріалу. Виконання практичних завдань з вивчених мовних тем на віртуальних тренажерах. Виконання інтерактивних дослідницьких, творчих вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з мовних тем, які вивчаються в 6-му класі. Робота з кейсами. Спільна робота з онлайн-документами: творення слів за допомогою різних способів словотворення; доповнення тексту</p>
---	--	--

<p><i>вживає</i> відмінкові форми порядкових числівників у власних висловлюваннях;</p> <p><i>виокремлює</i> займенники в реченні, <i>визначає</i> їхні морфологічні ознаки та синтаксичну роль;</p> <p><i>розрізняє</i> займенники за розрядами;</p> <p><i>дотримується</i> правил використання букви <i>н</i> у займенниках 3-ї особи у відмінкових формах;</p> <p><i>використовує</i> правильно відмінкові форми особових займенників;</p> <p><i>вживає</i> особові займенники в тексті з метою запобігання повторення іменників, а також як засіб зв'язку речень у тексті;</p> <p><i>розрізняє</i> питальні та відносні займенники;</p> <p><i>використовує</i> питальні займенники при побудові питальних речень;</p> <p><i>вживає</i> відносні займенники для зв'язку частин складних речень;</p> <p><i>розрізняє</i> неозначені та заперечні займенники в мовленні;</p> <p><i>вживає</i> доречно і правильно неозначені та заперечні займенники в усному і писемному мовленні;</p> <p><i>порівнює</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) з погляду наявності в них вивчених мовних явищ;</p> <p><i>використовує</i> знання про закономірності функціонування вивчених мовних одиниць для вдосконалення власного мовлення;</p> <p><i>вирізняє</i> вивчені мовні явища у своєму та чужому мовленні, пояснює їхню суть;</p> <p><i>збагачує</i> власне мовлення, використовуючи різноманітні джерела (літературні твори, словники та довідники).</p>	<p>Відмінювання порядкових числівників.</p> <p>Збірні числівники.</p> <p>Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (з опорою на українську мову та в зіставленні з нею).</p> <p>Розряди займенників (практично).</p> <p>Відмінювання особових займенників.</p> <p>Відносні та питальні займенники, присвійні займенники (практичне ознайомлення).</p> <p><i>Не</i> у неозначених займенниках.</p> <p>Дефіс у неозначених займенниках.</p> <p>Правопис разом і окремо <i>не-</i>, <i>ни-</i> (рос.) у заперечних займенниках.</p>	<p>епітетами; заміна повторів у тексті синонімами (зокрема контекстуальними) і займенниками.</p> <p>Створення візуалізації теоретичної інформації у вигляді схем, таблиць, слайдпрезентацій, створення навчального «світу» у відеогрі «Minecraft» (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проєктами</i> за такими темами: «Неологізми в українській та російській мовах», «Російські прислів'я та приказки та їхні аналоги в українській мові», «Портрет самостійної частини мови (на вибір)», «Роль прикметника в описах», «Присвійні/вказівні (на вибір) займенники української та російської мов».</p>
---	--	---

7 клас

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Змістова лінія «Інформація»		
<p>Учень/учениця: <i>досліджує усну інформацію; використовує знання про надійність і ненадійність джерел інформації для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; застосовує критерії добору і способи пошуку інформації для вирішення проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю;</i></p> <p><i>слухає інформацію з різних джерел на відому тематику, подану у вільному темпі; бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети та ситуації спілкування; відповідає на запитання за змістом почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), акцентуючи увагу на важливих деталях; обговорює актуальність, особливості тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), зв'язок тексту із ситуацією спілкування; доречно <i>реагує</i> на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника; формулює уточнювальні запитання до почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з метою його розуміння;</i></p>	<p><i>Дослідження усної інформації. Надійність і ненадійність джерел інформації. Критерії добору і способи пошуку інформації.</i></p> <p><i>Сприймання і використання усної інформації. Сприймання інформації з різних джерел на відому тематику. Прийоми комунікативної взаємодії.</i></p>	<p><i>Офлайн-діяльність. Фронтальна робота: опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; аудіювання інформації з різних джерел на відому тематику; формулювання питань за змістом прослуханого тексту/медіатексту; визначення критеріїв добору і способів пошуку інформації. Групова робота: обговорення і аналіз прослуханої інформації з тексту/медіатексту; перевірка надійності та ненадійності джерел інформації; визначення в почутому повідомленні теми, основної думки, важливих для розуміння деталей.</i></p>

<p><i>переказує</i> почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) різними способами (докладно, стисло, вибірково), акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях відповідно до мети і ситуації спілкування; <i>фіксує</i> почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) для оптимізації запам'ятовування, розуміння та подальшого використання почутого; <i>створює</i> виписки з почутого тексту/медіатексту, доцільно використовуючи цитати; <i>передає</i> самостійно за допомогою різних засобів та способів візуалізації (інтерактивного аркуша, інтерактивного плаката, доповненої реальності) власне розуміння почутого повідомлення, зокрема художнього тексту, медіатексту (з допомогою вчителя); <i>структурує</i> інформацію за допомогою схем, таблиць, графіків тощо;</p> <p><i>виокремлює</i> відповідно до самостійно визначених цілей інформацію з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту), доцільно <i>використовує</i> її; <i>знаходить</i> потрібну інформацію, відому або нову, в одному художньому тексті, медіатексті та <i>використовує</i> її відповідно до самостійно визначених цілей;</p> <p><i>визначає</i> тему, основну думку в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті), <i>розрізняє</i> важливі для розуміння почутого деталі; <i>аналізує</i> стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p>	<p><i>Перетворення почутого в різні форми повідомлень.</i> Усне відтворення змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) різними способами (докладно, стисло, вибірково) відповідно до мети та ситуації спілкування. Стислий переказ тексту. Виписки з прослуханого тексту/медіатексту. Візуалізація для передачі усної інформації у вигляді інтерактивного аркуша, інтерактивного плаката, доповненої реальності (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Виокремлення усної інформації.</i> Відбір інформації з одного джерела (зокрема художнього тексту, медіатексту) і використання її відповідно до самостійно визначених цілей.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація усної інформації.</i> Аналіз почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту): визначення теми,</p>	<p><u>Парна робота:</u> використання прийомів комунікативної взаємодії; розігрування прослуханих діалогів; вибір з прослуханого тексту/медіатексту доцільних цитат для використання в мовленні.</p> <p><u>Індивідуальна робота:</u> усне відтворення змісту прослуханого тексту/медіатексту різними способами (докладно, стисло, вибірково) відповідно до мети і ситуації спілкування; робота над виписками прослуханого тексту/медіатексту; структурування інформації за допомогою схем, таблиць, графіків тощо; зіставлення почутого з власним досвідом.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу.</p>
--	---	--

<p><i>формулює</i> основну мету та <i>прогнозує</i> наміри співрозмовника, у разі потреби ставлячи уточнювальні запитання та цитуючи почуте, для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння; <i>інтегрує</i> почуте із власним досвідом для прийняття рішень у різних ситуаціях; <i>розпізнає</i> ключові факти, <i>розуміє</i> аргументацію в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті);</p> <p><i>коментує</i> інформацію, сприйняту з одного джерела; <i>визначає</i> достовірність, новизну інформації; <i>коментує</i> окремі аспекти форми повідомлення, їхню відповідність ситуації спілкування; <i>обґрунтовує</i> свою позицію щодо почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням власного досвіду; <i>визначає</i> позицію співрозмовника/мовця; <i>дослухається</i> до інших думок; <i>визначає</i> істотні деталі, що сприяють або заважають ефективній комунікації;</p>	<p>основної думки, а також важливих для розуміння деталей. Мета мовця та комунікативний намір співрозмовника. Зіставлення почутого з власним досвідом.</p> <p><i>Оцінювання усної інформації.</i> Оцінювання змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням власного досвіду. Власна позиція щодо почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням особистого досвіду. Важливі деталі в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті), що сприяють або заважають ефективній комунікації.</p>	<p>Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Аудіювання текстів з візуальним супроводом. Виконання інтерактивних вправ щодо розуміння прослуханого тексту/медіатексту. Участь в інтерактивному опитуванні за змістом прослуханого тексту/медіатексту. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з теми прослуханого тексту/медіатексту. Виконання аудіативних вправ на віртуальних тренажерах. Спільна робота з онлайн-документом: формулювання позиції щодо почутого повідомлення з урахуванням власного досвіду. Створення візуалізації для передачі інформації у вигляді інтерактивного аркуша, інтерактивного плаката, доповненої</p>
--	--	--

		<p>реальності (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Прийоми успішної комунікативної взаємодії», «Які джерела інформації є надійними?».</p>
Змістова лінія «Комунікація»		
<p><i>досліджує</i> комунікацію; <i>використовує</i> знання про етику спілкування, норми літературної вимови, соціокультурні норми для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; <i>застосовує</i> способи протидії та попередження дискримінації, цькування (булінгу) для вирішення проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю; <i>поводиться</i> безпечно в цифровому середовищі, зокрема в мережі інтернет, застосовуючи знання мережевого етикету;</p> <p><i>взаємодіє</i> онлайн: <i>обмінюється</i> особистими повідомленнями з дотриманням мережевого етикету, униканням флуду;</p> <p><i>користується</i> комп'ютерними іграми як засобом навчання, розвитку і відпочинку;</p> <p><i>розширює</i> відомості про діалогічне мовлення для досягнення цілей спілкування</p>	<p><i>Дослідження комунікації.</i> Принципи етики спілкування. Норми літературної вимови. Соціокультурні норми. Стереотипи мислення (практично). Протидія та попередження дискримінації, цькування (булінгу).</p> <p>Цифрове середовище: мережа інтернет. Безпечна поведінка в цифровому просторі. Мережевий етикет. Онлайн-взаємодія: обмін особистими повідомленнями, уникаючи флуду. Комп'ютерні ігри як засіб навчання, розвитку і відпочинку.</p> <p>Початкова репліка-питання в діалозі. Узагальнений зміст</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; обговорення принципів етики спілкування, норм літературної вимови, безпечної поведінки в цифровому просторі. <u>Групова робота:</u> спільне розв'язання навчального завдання: усвідомлення мети, планування роботи; вироблення алгоритму протидії дискримінації, булінгу. <u>Парна робота:</u> відтворення і складання діалогів з різноманітним оформленням початкової</p>

<p>в різних комунікативних ситуаціях; <i>відтворює</i> якісно прослухані чи прочитані діалоги; <i>складає</i> діалоги за допоміжними матеріалами або самостійно; <i>використовує</i> діалоги для спільного розв'язання навчального завдання, яке виконується в парах чи невеликих групах; <i>усвідомлює</i> дії, власні та членів навчальної групи, в ході розв'язання навчальної задачі, характер спілкування між членами навчальної групи; <i>обстоює</i> власну позицію щодо особистісно важливих питань, зокрема порушених у почутому повідомленні (художньому тексті/медіатексті), у реальній ситуації спілкування; <i>комунікує</i> з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови; <i>використовує</i> доречно цитати з різних джерел для підтвердження та конкретизації власних поглядів; <i>використовує</i> вербальні та невербальні засоби під час представлення своїх думок при комунікації з урахуванням ситуації спілкування, комунікативних намірів; <i>використовує</i> різні засоби художньої виразності у власному мовленні, обґрунтовуючи доцільність їхнього вибору; <i>аналізує</i> і <i>враховує</i> різні емоційні реакції (свої та інших осіб) для ефективного спілкування; <i>керує</i> власними емоціями в типових ситуаціях спілкування; <i>здійснює</i> позитивний вплив на емоційний стан співрозмовників для досягнення мети спілкування; <i>позитивно</i> впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, виявляючи повагу до інших осіб;</p>	<p>діалогів з початковою реплікою-питанням. Оформлення початкової репліки-питання за допомогою питальних слів і без них. Відтворення прослуханих або прочитаних діалогів. Складання діалогів за допоміжними матеріалами або самостійно. Використання діалогу для спільного розв'язання навчального завдання: мета, план роботи, яка виконується в парах чи невеликих групах, результати такої роботи; дії під час розв'язання навчальної задачі, характер спілкування між членами навчальної групи.</p> <p>Власна позиція щодо особистісно важливих питань, порушених у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті).</p> <p>Усний твір-опис зовнішності людини, процесу виконання дій (на основі власних спостережень).</p>	<p>репліки-питання; дослідження форм представлення інформації в інтернеті. <u>Індивідуальна робота:</u> складання усних творів-описів зовнішності людини, процесу виконання дій і твору-роздуму з дотриманням вимог до якісного монологічного мовлення.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Відповіді на рефлексивні запитання. Виконання інтерактивних вправ щодо практичного оволодіння комунікативною взаємодією. Обмін особистими повідомленнями в</p>
--	---	--

<p><i>створює</i> усні монологічні висловлювання на основі власних спостережень і вражень; <i>дотримується</i> основних вимог до зв'язного усного висловлювання;</p>	<p>Усний твір-роздум про вчинки людей на основі особистих спостережень і вражень.</p>	<p>цифровому середовищі з дотриманням мережевого етикету. Спільна робота з онлайн-документом: формулювання власної позиції щодо особистісно важливих питань, порушених у почутому повідомленні. Використання комп'ютерних ігор для навчання. Робота з кейсами.</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Стоп булінг!», «Мережевий етикет», «Комп'ютерні ігри: користь і шкода».</p>
<p>Змістова лінія «Текст»</p>		
<p><i>досліджує</i> тексти для збагачення власного досвіду та розвитку критичного мислення; <i>використовує</i> знання про науковий стиль, особливості наукового (науково-навчального, науково-популярного) стилю для досягнення цілей у певних комунікативних ситуаціях; <i>визначає</i> проблематику тексту для збагачення власного досвіду; <i>використовує</i> ефективно різні складники друкованого текстового джерела інформації (рубрикацію, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи</p>	<p><i>Дослідження тексту.</i> Науковий стиль. Особливості наукового (науково-навчального, науково-популярного) стилю. Проблематика тексту. Складники друкованого текстового джерела інформації. Реклама. Вплив реклами на поведінку людини.</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; читання текстів відповідно до мети читання (зокрема на цифрових носіях); опрацювання особливостей наукового стилю; ознайомлення з видами</p>

<p>з текстовою інформацією та досягнення мети читання; <i>застосовує</i> відомості про рекламу, <i>розуміє</i> її вплив на поведінку людини для розвитку критичного мислення;</p> <p><i>застосовує</i> різні види критичного читання одиничних текстів (зокрема науково-популярних, науково-навчальних текстів, медіатекстів) на відому і нову тематику відповідно до мети читання; <i>визначає</i> специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних жанрів; <i>сприймає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) відповідно до особливостей національної культури; <i>добирає</i> тексти, зокрема твори національної літератури різних стилів і жанрів відповідно до мети читання (з допомогою вчителя); <i>використовує</i> для виконання завдань достовірні та надійні текстові/медіатекстові джерела (з допомогою вчителя); <i>обговорює</i> з іншими особами свої читацькі вподобання, наводячи приклади, аргументи; <i>презентує</i> прочитаний літературний твір у різні способи; <i>використовує</i> різноманітні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів; <i>створює</i> власний текст/медіатекст на основі прочитаного; <i>створює</i> власний або колективний медійний продукт на основі прочитаного;</p> <p><i>визначає</i> і <i>коментує</i> порушені в одному тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблеми з урахуванням власного досвіду; <i>виокремлює</i> очевидну інформацію, розрізняє об'єктивні факти в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті);</p>	<p><i>Читання тексту, зокрема творче читання.</i> Читання віршованих і прозових текстів/медіатекстів різних типів і стилів мовлення на відому і нову тематику, які містять діалоги та монологи, відповідно до мети читання. Різні види читання науково-популярних та науково-навчальних текстів/медіатекстів.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація тексту.</i> Аналіз тексту/медіатексту відповідно до навчального завдання.</p>	<p>лексичних стилістичних помилок у висловлюванні (практично); робота над помилками в самостійно написаному тексті, перевіреному вчителем. <u>Групова робота:</u> виконання дослідницьких завдань, пов'язаних з аналізом наукового тексту; визначення основних складників друкованого текстового джерела інформації; встановлення проблематики тексту; обговорення повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), демонстрація толерантності до думки автора та інших співрозмовників. <u>Парна робота:</u> дослідження рекламної інформації щодо її впливу на поведінку людини; інтегрування інформації, поданої різними способами, у межах тексту/ медіатексту. <u>Індивідуальна робота:</u></p>
--	--	---

розмежовує в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, наводить приклади з беззаперечними фактами з особистого досвіду;
характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту);
зіставляє тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) подібної тематики різних стилів і типів мовлення;
інтегрує інформацію, подану різними способами, у межах одного художнього тексту, медіатексту;
аналізує причини виникнення емоційного стану персонажів у літературному творі, коментуючи їхні вчинки в контексті власного досвіду;
висловлює власні почуття і враження від прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);

встановлює значення прочитаного в художньому тексті, медіатексті для досягнення визначеної мети діяльності (з допомогою вчителя);
визначає якість і достовірність інформації на основі власного досвіду, критично сприймаючи думки інших;
висловлює власну думку про те, як особливості форми, мови тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) впливають на вираження змісту;
характеризує особливості структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначаючи функції та роль вивчених мовних засобів у ньому;
обговорює тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), демонструючи толерантність до думки автора та інших співрозмовників;

Проблеми, порушені в одному художньому тексті/медіатексті. Зв'язок між елементами змісту художнього тексту/медіатексту. Інтеграція інформації, поданої різними способами в межах тексту/медіатексту.

Оцінювання тексту.

Значення здобутої з прочитаного художнього тексту, медіатексту інформації для досягнення визначеної мети діяльності (з допомогою вчителя). Власна думка щодо впливу на вираження змісту особливостей форми, мови художнього тексту, медіатексту. Обговорення текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), демонстрація толерантності до думки автора та інших співрозмовників.

формулювання власної думки щодо впливу на вираження змісту, особливостей форми, мови тексту/медіатексту; створення докладного і стислого текстів-переказів з елементами опису та роздуму, творчої роботи на основі власних спостережень, репортажу; робота над виписками; запис від руки інформації з різних джерел з урахуванням адресата; переклад з української мови текстів, які містять роздум, опис людини і процесу виконання дій; робота над удосконаленням змісту написаного; виправлення помилок у створеному тексті.

Онлайн-діяльність.

Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу.

<p><i>представляє</i> текстову інформацію з одного художнього тексту, медіатексту, комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту;</p> <p><i>трансформує</i> графічну інформацію на основі одного джерела в текстову;</p> <p><i>переказує</i> усно (докладно і стисло) тексти розповідного характеру з елементами роздуму, опису зовнішності людини, процесу виконання дій (на основі власних спостережень);</p> <p><i>перекладає</i> з української мови тексти розповідного характеру, які містять елементи роздуму, опису зовнішності людини, процесу виконання дій;</p> <p><i>записує</i> (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) інформацію з різних джерел чи власні міркування, враховуючи адресата;</p> <p><i>створює</i> тексти/медіатексти різних типів, стилів і жанрів, зокрема аргументуючи власну позицію;</p> <p><i>зіставляє</i> власну думку, зафіксовану в письмовій формі, з думками інших осіб;</p> <p><i>дотримується</i> принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів;</p> <p><i>добирає</i> доречні мовні засоби для досягнення відповідної комунікативної мети, <i>дотримується</i> усталених мовних норм;</p> <p><i>створює</i> самостійно тексти/медіатексти, виявляючи творчу індивідуальність, використовуючи різні способи презентації творчих робіт відповідно до мовленнєвої ситуації;</p> <p><i>добирає</i> виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p>	<p><i>Перетворення текстової інформації.</i></p> <p>Усний докладний і стислий перекази текстів розповідного характеру з елементами роздуму та опису зовнішності людини, процесу виконання дій (на основі власних спостережень).</p> <p>Переклад з української мови текстів, які містять роздум, опис зовнішності людини, процесу виконання дій.</p> <p><i>Створення письмового висловлювання.</i></p> <p>Виписки. Запис (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) інформації з різних джерел з урахуванням адресата.</p> <p>Письмовий переказ тексту-розповіді науково-популярного стилю з елементами опису процесу виконання дій.</p> <p>Письмовий переказ тексту-роздуму (міркування) науково-популярного стилю.</p> <p>Письмові твори розповідного характеру з елементами опису зовнішності людини, процесу</p>	<p>Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем.</p> <p>Виконання інтерактивних дослідницьких вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з теми «Текст», які вивчаються в 7-му класі.</p> <p>Виконання завдань на віртуальних тренажерах. Робота з кейсами.</p> <p>Робота над записом інформації з різних джерел (зокрема на цифрових пристроях) з урахуванням адресата.</p> <p>Спільна робота з онлайн-документом: висловлення власної думки щодо впливу на вираження змісту особливостей форми, мови тексту/медіатексту.</p> <p>Створення дописів/медіатекстів у цифровому середовищі для обговорення особистісних питань.</p> <p>Онлайн-взаємодія з виконанням різних ролей у невеликих групах.</p>
--	--	---

<p><i>використовує</i> результати власної мовотворчості для особистісного самовираження;</p> <p><i>імпровізує</i> з різними художніми засобами, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;</p> <p><i>використовує</i> твори мистецтва для створення власних текстів/медіатекстів, зокрема під час комунікації;</p> <p><i>створює</i> типові дописи/медіатексти в цифровому середовищі для обговорення особистісних питань;</p> <p><i>бере участь</i> в онлайн-взаємодії, виконуючи різні ролі в невеликих групах і використовуючи типові стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p><i>виконує</i> різні ролі в груповій онлайн-комунікації;</p> <p><i>бере участь</i> в онлайн-дискусіях, <i>розпізнає</i> розбіжності в думках, толерантно <i>обстоює</i> власну позицію, <i>дотримується</i> норм етикету, зважаючи на міжкультурне різноманіття;</p> <p><i>дотримується</i> основ безпечної поведінки в цифровому середовищі, <i>розпізнає</i> деякі прояви маніпулятивних впливів у цифровому середовищі та уникає їх;</p> <p><i>спілкується</i> безпечно в цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності;</p> <p><i>ідентифікує</i> помилки на вивчені правила, зокрема орфографічні й пунктуаційні;</p> <p><i>виправляє</i> помилки і <i>обґрунтовує</i> зроблені виправлення;</p> <p><i>ідентифікує</i> різні види помилок у змісті, структурі тексту (практично, з допомогою вчителя);</p> <p><i>аналізує</i> і <i>вдосконалює</i> зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання, усуває помилки в структурі тексту;</p>	<p>виконання дій (на основі власних спостережень).</p> <p>Репортаж (письмово).</p> <p><i>Письмова взаємодія в режимі реального часу в цифровому середовищі.</i></p> <p>Типові дописи/медіатексти в цифровому середовищі для обговорення особистісних питань.</p> <p>Онлайн-взаємодія з виконанням різних ролей у невеликих групах.</p> <p>Участь в онлайн-дискусії.</p> <p><i>Редагування письмових текстів.</i></p> <p>Лексичні стилістичні помилки у висловлюванні: плеоназм, тавтологія, порушення сполучуваності слів, калькування російських слів тощо (практично).</p>	<p>Участь в онлайн-дискусії.</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Особливості наукового стилю», «Реклама та її вплив на поведінку людини», «Лексичні стилістичні помилки у висловлюваннях».</p>
---	--	--

<p><i>визначає</i> переваги і недоліки власноруч написаних текстів і <i>планує</i> власний навчальний прогрес, спираючись на аналіз допущених помилок; <i>демонструє</i> толерантність і здатність до конструктивної взаємодії в процесі спільного редагування;</p>	<p>Удосконалення змісту написаного тексту відповідно до теми та мети висловлювання.</p>	
Мовні засоби		
<p><i>досліджує</i> роль дієслів у мовленні; <i>визначає</i> морфологічні ознаки, синтаксичну роль дієслова; <i>спостерігає</i> за творенням виду дієслова; <i>визначає</i> вид дієслова; <i>розрізняє</i> неозначену та особові форми дієслів; <i>використовує</i> неозначену форму дієслова, дотримуючись норм правопису суфікса <i>-ть</i>; <i>утворює</i> форми минулого, теперішнього, майбутнього часу дієслів; <i>визначає</i> морфологічні ознаки дієслів минулого (рід, число) та теперішнього, майбутнього (особа, число) часів; <i>використовує</i> правильно часові форми дієслова; <i>розрізняє</i> вживання дієслів минулого часу чоловічого роду, суфікси яких не співпадають із суфіксами таких дієслів в українській мові (рос. <i>писал</i> – укр. <i>писав</i>); <i>розрізняє</i> дієслова I та II дієвідмін, <i>спостерігає</i> за дієсловами I та II дієвідмін при дієвідмінюванні; <i>визначає</i> помилки у використанні форм дієслів I та II дієвідмін; <i>вживає</i> в письмовому мовленні дієслова теперішнього і майбутнього часу, дотримуючись правопису закінчень I та II дієвідмін; <i>визначає</i> спосіб дієслова, <i>утворює</i> правильно дієслова умовного і наказового способів;</p>	<p><i>Морфологія. Орфографія. Пунктуація.</i> Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична (з опорою на українську мову). Неозначена форма дієслова. Правопис дієслів на <i>-тця, -тьця</i>. <i>Не</i> з дієсловами. Вид і час дієслова. Минулий час дієслова. Теперішній і майбутній часи дієслова. Дієвідмінювання дієслів (практично), дієслова I та II дієвідміни. Голосні <i>e, u</i> (рос.) в закінченнях дієслів I та II дієвідміни. Способи дієслів (практично). Буква <i>ь</i> у дієсловах наказового способу.</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота</u>: аналіз характерних ознак і функцій у мовленні вивчених частин мови; вправлення в морфологічному розборі різних частин мови; написання різних видів навчальних диктантів; аналіз усного мовлення та текстів/медіатекстів щодо визначення особливостей розвитку національної мови. <u>Групова робота</u>: виконання дослідницьких, пошукових, творчих завдань, пов'язаних із спостереженням за роллю та особливостями вживання вивчених морфологічних одиниць в усному і писемному мовленні; виправлення помилок у написанні слів у пропонованому вчителем</p>

розрізняє правопис форм наказового способу в російській і українській мовах;
обирає дієслова відповідної видо-часової форми під час створення власного тексту;

виокремлює дієприкметники в реченні та текстах, *досліджує* їхню роль;

визначає морфологічні ознаки дієприкметників;

розрізняє одиничні дієприкметники та дієприкметникові звороти;

спостерігає за інтонаційним та пунктуаційним виділенням дієприкметникових зворотів;

використовує одиничні дієприкметники та дієприкметникові звороти як засоби виразності мовлення в самотійно побудованих реченнях/текстах;

спостерігає за творенням дієприкметників, *визначає* суфікси активних і пасивних дієприкметників, особливості їхнього правопису;

утворює дієприкметники за поданим зразком;

розрізняє особливості використання активних дієприкметників у російській та українській мовах;

розрізняє вживання одиничних дієприкметників і дієприкметникових зворотів у російській і українській мовах (рос. *смеющаяся девочка; девочка, которая смеётся* – укр. дівчинка, яка сміється та ін.);

розрізняє особливості правопису *н* і *nn* у пасивних дієприкметниках у російській та українській мовах;

дотримується правил написання *не* з дієприкметниками;

утворює дієприкметники та використовує їх у самотійно побудованому тексті;

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (з опорою на українську мову).

Роль дієприкметників у мовленні.

Дієприкметниковий зворот.

Розділові знаки в реченнях з дієприкметниковим зворотом.

Активні та пасивні дієприкметники, їхнє творення та вживання.

Суфікси *-ущ-*, *-ющ-*, *-ащ-*, *-ящ-*, *-ем-*, *-им-* (рос.) дієприкметників теперішнього часу.

Н і *nn* у дієприкметниках.

Не з дієприкметниками.

тексті, а також у самотійно створеному тексті/медіатексті; порівняння текстів/медіатекстів щодо наявності та функціонування в них вивчених мовних одиниць і явищ.

Парна робота:

використання вивчених частин мови під час комунікації, складання діалогів.

Індивідуальна робота:

виокремлення вивчених мовних одиниць і явищ у своєму та чужому мовленні, пояснення їхньої суті; вибір із запропонованих варіантів вивчених мовних засобів, доречних для комунікаційної та мовленнєвої діяльності з обґрунтуванням зробленого вибору; робота з різноманітними джерелами (літературними творами, словниками та довідниками) щодо збагачення власного

<p><i>розрізняє</i> в мовленні дієприслівники, <i>досліджує</i> їхню роль; <i>встановлює</i> морфологічні ознаки дієприслівників, <i>визначає</i> їхні особливості, зокрема незмінну форму, вид, залежність від дієслова;</p> <p><i>спостерігає</i> за творенням дієприслівників;</p> <p><i>розрізняє</i> суфікси дієприслівників у російській мові, які не співпадають із суфіксами дієприслівників в українській мові (рос. <i>читая</i> – укр. <i>читаючи</i>; рос. <i>прочитав</i> – укр. <i>прочитавши</i>);</p> <p><i>утворює</i> дієприслівники доконаного і недоконаного видів від дієслів;</p> <p><i>спостерігає</i> за інтонаційним та пунктуаційним виділенням одиничних дієприслівників та дієприслівникових зворотів;</p> <p><i>використовує</i> пропонувані вчителем одиничні дієприслівники та дієприслівникові звороти як засоби виразності мовлення в самостійно побудованих реченнях;</p> <p><i>визначає</i> та <i>виправляє</i> помилки у використанні дієприслівникових зворотів;</p> <p><i>дотримується</i> правила написання <i>не</i> з дієприслівниками;</p> <p><i>утворює</i> дієприслівники та <i>використовує</i> їх у самостійно побудованому тексті;</p> <p><i>визначає</i> значення, морфологічні ознаки і синтаксичну роль прислівників;</p> <p><i>досліджує</i> роль прислівників у мовленні;</p> <p><i>обирає</i> з ряду прислівників доречні щодо змісту пропонуваного вчителем тексту;</p> <p><i>утворює</i> і правильно <i>вживає</i> в мовленні ступені порівняння прислівників;</p> <p><i>дотримується</i> норм правопису прислівників;</p>	<p>Дієприслівник як особлива незмінна форма дієслова, його морфологічні ознаки та синтаксична роль (з опорою на українську мову).</p> <p>Роль дієприслівників у мовленні.</p> <p>Дієприслівники доконаного і недоконаного видів.</p> <p>Поняття про дієприслівниковий зворот. Розділові знаки при одиничних дієприслівниках та дієприслівникових зворотах.</p> <p><i>Не</i> з дієприслівниками.</p> <p>Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль (з опорою на українську мову).</p> <p>Розряди прислівників за значенням (практично).</p> <p>Ступені порівняння прислівників.</p> <p><i>Н</i> і <i>нн</i> у прислівниках.</p>	<p>мовлення, побудови текстів з використанням вивчених частин мови; робота над помилками в самостійно створених текстах.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i></p> <p>Перегляд коротких промовідео або слайд-, відеопрезентацій з мовних тем, що вивчаються.</p> <p>Проходження діагностичного тестування з вивченого теоретичного матеріалу.</p> <p>Виконання практичних завдань з вивчених мовних тем на віртуальних тренажерах.</p> <p>Виконання інтерактивних дослідницьких, творчих вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з мовних тем, які вивчаються в 7-му класі.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Спільна робота з онлайн-документом: доповнення речень дієприкметниковими/</p>
---	--	---

<p><i>уживає</i> прислівники у власних текстах з урахуванням мовленнєвої ситуації;</p> <p><i>виокремлює</i> в мовленні службові частини мови, <i>досліджує</i> їхню роль;</p> <p><i>розрізняє</i> похідні та непохідні прийменники; <i>відрізняє</i> та правильно <i>вживає</i> непохідні прийменники, які мають однакове звучання та різне значення в російській і українській мовах (рос. <i>перейти через дорогу</i> – укр. <i>не прийти через хворобу</i> та ін.); <i>вживає</i> правильно прийменники в прийменниково-відмінкових формах в російській мові, які не співпадають з формами прийменників в українській мові (рос. <i>зайти в дом, говорить о детях</i> – укр. <i>зайти до хати, говорити про дітей</i> та ін.); <i>використовує</i> в мовленні похідні прийменники з дотриманням норм їхнього правопису;</p> <p><i>пояснює</i> роль сполучника як службової частини мови; <i>розрізняє</i> сполучники сурядності та підрядності; <i>вживає</i> сполучники для зв'язку однорідних членів речення та частин складного речення, дотримуючись інтонаційних норм в усному мовленні та пунктуаційних норм на письмі; <i>використовує</i> сполучники <i>тоже, также, зато, для того, чтобы, чтобы, причём, потому что</i> (рос.), дотримуючись норм їхнього правопису;</p>	<p>Буква <i>ь</i> після шиплячих на кінці прислівників. Написання прислівників разом, окремо і через дефіс (практично). <i>Не і ни</i> (рос.) з прислівниками (практично).</p> <p>Службові частини мови, їхня роль у мовленні (з опорою на українську мову).</p> <p>Прийменник (з опорою на українську мову). Непохідні та похідні прийменники. Написання похідних прийменників (рос. <i>в течение, в продолжение, вследствие, ввиду, несмотря на, наподобие, навстречу</i>).</p> <p>Сполучник (з опорою на українську мову). Сполучники сурядності: єднальні, розділові, протиставні. Сполучники підрядності (практично). Розділові знаки перед сполучниками в складних реченнях та при однорідних членах речення</p>	<p>дієприслівниковими зворотами. Створення візуалізації теоретичної інформації у вигляді інтерактивного аркуша, інтерактивного плаката, доповненої реальності (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Портрет частини мови» (на вибір); «Служать чи прислужують?» (про роль службових частин мови), «Роль прикметників у різноманітних описах», «Дієслова говоріння в діалогах», «Роль дієприслівників у зображенні динамічної дії в тексті».</p>
---	--	--

<p><i>досліджує</i> роль частки та вигуку в мовленні; <i>розрізняє</i> формотворчі, заперечні та модальні частки (практично); <i>дотримується</i> правил правопису часток; <i>використовує</i> формотворчі частки для утворення форм дієслів умовного та наказового способів; <i>вживає</i> правильно частки при побудові питальних, окличних речень; <i>використовує</i> частки як засоби виразності мовлення при побудові власних текстів;</p> <p><i>досліджує</i> роль вигуків у мовленні, зокрема правопису деяких вигуків через дефіс; <i>використовує</i> вигуки в мовленні для вираження емоцій та характеристики стану персонажів у художніх текстах;</p> <p><i>розрізняє</i> мовні одиниці різних рівнів на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні; <i>використовує</i> знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення; <i>визначає</i> особливості розвитку національної мови, аналізуючи усне мовлення та тексти (зокрема художні тексти, медіатексти).</p>	<p>зі сполучниковим зв'язком. Правопис сполучників <i>тоже, также, зато, для того чтобы, чтобы, причём, потому что</i> (рос.).</p> <p>Частка (з опорою на українську мову). Формотворчі, заперечні та модальні частки (практично). Правопис часток <i>кое-, -то, -либо, -нибудь, -ка</i> (рос.) через дефіс. Правопис часток <i>бы, же</i> (рос.) окремо.</p> <p>Вигук та його роль у мовленні (з опорою на українську мову). Дефіс у вигуках.</p>	
---	---	--

8 клас

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Змістова лінія «Інформація»		
<p>Учень/учениця: <i>досліджує</i> усну інформацію; <i>використовує</i> знання про явну і приховану інформацію, факти і судження для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;</p> <p><i>слухає</i> інформацію з різних джерел на нову тематику, подану у вільному темпі; <i>бере</i> активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети та ситуації спілкування; <i>обговорює</i> актуальність, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), зв'язок тексту із ситуацією спілкування; <i>виявляє</i> невербальні засоби, що вказують на наявність у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) прихованої інформації, <i>передає</i> прихований зміст почутого;</p> <p><i>доречно реагує</i> на почуте, демонструючи розуміння комунікативних намірів співрозмовника; <i>формулює</i> уточнювальні запитання до почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для його розуміння;</p> <p><i>переказує</i> почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) різними способами (докладно, стисло,</p>	<p><i>Дослідження усної інформації.</i> Явна і прихована інформація. Факти і судження.</p> <p><i>Сприймання і використання усної інформації.</i> Сприймання інформації з різних джерел на нову тематику. Прийоми комунікативної взаємодії в спілкуванні. Прихований зміст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту).</p> <p><i>Перетворення почутого в різні форми повідомлень.</i> Усне відтворення змісту почутого повідомлення (зокрема</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; аудіювання текстів; розрізнення явної та прихованої інформації, фактів і суджень, підтексту в прослуханих текстах (практично). <u>Групова робота:</u> обговорення та аналіз прослуханої інформації; систематизація інформації з різних джерел на нову тематику; пошук прихованого змісту, підтексту в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті); комунікативна взаємодія відповідно до мети та ситуації спілкування із застосуванням прийомів</p>

<p>вибірково, творчо), акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах почутого відповідно до мети і ситуації спілкування; <i>фіксує</i> почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) для оптимізації запам'ятовування, розуміння та подальшого використання почутого; <i>створює</i> тези почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), доцільно використовуючи цитати; <i>передає</i> самостійно за допомогою різних засобів та способів візуалізації (портфоліо учня, відеопрезентації, відеоролику, кроссенсу) власне розуміння почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>структурує</i> інформацію за допомогою схем, таблиць, графіків тощо;</p> <p><i>виокремлює</i> відповідно до самостійно визначених цілей інформацію з кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), доцільно <i>використовує</i> її; <i>знаходить</i> потрібну інформацію, відому або нову, в кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і <i>використовує</i> її відповідно до самостійно визначених цілей;</p> <p><i>визначає</i> тему, основну думку в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті), <i>розрізняє</i> важливі для розуміння почутого деталі; <i>окреслює</i> проблематику повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації; <i>аналізує</i> стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p>	<p>художнього тексту, медіатексту) різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо) відповідно до мети і ситуації спілкування. Переказ тексту з творчим завданням. Тезування прослуханого тексту/медіатексту. Візуалізація для передачі інформації у вигляді портфоліо учня, відеопрезентації, відеоролику, кроссенсу (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Виокремлення усної інформації.</i> Відбір інформації з кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) і використання її відповідно до самостійно визначених цілей.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація усної інформації.</i> Аналіз почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту): визначення теми, основної думки; кола порушених проблем (зокрема в художньому тексті, медіатексті).</p>	<p>успішної комунікації. <u>Парна робота:</u> розігрування прослуханих діалогів; визначення в почутому повідомленні важливих деталей, зокрема художніх деталей, дослідження їхньої ролі; вибір з прослуханого тексту/медіатексту доцільних цитат для використання в мовленні. <u>Індивідуальна робота:</u> усне відтворення (докладно, стисло, вибірково, творчо) змісту прослуханого тексту/медіатексту відповідно до мети і ситуації спілкування; переказ тексту/медіатексту з творчим завданням; тезування прослуханого тексту/медіатексту; структурування інформації за допомогою схем, таблиць, графіків тощо.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-,</p>
--	---	---

<p><i>формулює</i> основну мету спілкування та <i>прогнозує</i> наміри співрозмовника для налагодження комунікативної взаємодії та порозуміння;</p> <p><i>інтегрує</i> почуте з власним досвідом для прийняття рішень у різних ситуаціях, зокрема в нових обставинах;</p> <p><i>розрізняє</i> основні факти і судження, розуміє підтекст у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті);</p> <p><i>розпізнає</i> ключові факти і судження про них, <i>вирізняє</i> авторські інтерпретації, <i>розуміє</i> аргументацію в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті);</p> <p><i>коментує</i> підтекст почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p><i>коментує</i> інформацію, сприйняту з кількох джерел; <i>визначає</i> достовірність, новизну, несуперечливість отриманої інформації;</p> <p><i>коментує</i> окремі аспекти форми повідомлення щодо відповідності їх ситуації спілкування;</p> <p><i>обґрунтовує</i> свою позицію щодо почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними;</p> <p><i>визначає</i> позицію співрозмовника/мовця та досягнення мети комунікації;</p> <p><i>дослухається</i> до інших думок за умови отримання достатньої аргументації;</p> <p><i>виокремлює</i> істотні особливості, що сприяють або заважають ефективній комунікації в різних ситуаціях спілкування;</p>	<p>Зіставлення почутого із власним досвідом.</p> <p>Основні факти і судження, підтекст у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті).</p> <p><i>Оцінювання усної інформації.</i></p> <p>Оцінка змісту почутих повідомлень з кількох джерел (зокрема художнього тексту, медіатексту) щодо відповідності ситуації спілкування.</p> <p>Власна позиція щодо почутого повідомлення з урахуванням особистого досвіду та інформації з окремих авторитетних джерел.</p> <p>Роль художніх деталей в почутому повідомленні (зокрема в художньому тексті, медіатексті).</p>	<p>відеопрезентацій навчального матеріалу.</p> <p>Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем.</p> <p>Аудіювання текстів з візуальним супроводом.</p> <p>Виконання інтерактивних вправ щодо розуміння прослуханої інформації.</p> <p>Участь у інтерактивному опитуванні за змістом прослуханої інформації.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Пошук додаткової інформації з теми прослуханих текстів/медіатекстів.</p> <p>Виконання аудіативних вправ на віртуальних тренажерах.</p> <p>Спільна робота з онлайн-документом: висловлення позиції щодо почутого повідомлення з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих авторитетних джерел.</p> <p>Знаходження потрібної інформації, відомої або</p>
---	---	--

<p><i>визначає</i> в почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті) важливі деталі, зокрема художні деталі, пояснює їхню роль;</p>		<p>нової, у кількох джерелах (зокрема медіатекстах). Створення візуалізації для передачі інформації у вигляді портфоліо учня, відеопрезентації, відеоролику, кроссенсу (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Факти і судження: спільне і різне», «Тезування як спосіб викладу інформації», «Роль художніх деталей у тесті/медіатексті (на вибір)».</p>
--	--	---

Змістова лінія «Комунікація»

<p><i>досліджує</i> комунікацію; <i>використовує</i> знання про важливі та другорядні деталі повідомлення, прихований зміст повідомлення для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; <i>виокремлює і враховує</i> мету і позицію мовця, комунікативні наміри співрозмовників для досягнення успішної комунікації; <i>взаємодіє</i> онлайн у соціальних мережах, чатах, форумах з дотриманням безпечної поведінки; <i>здійснює</i> відбір матеріалів, які надаються до загального доступу при онлайн-взаємодії; <i>застосовує</i> різноманітні форми презентації інформації;</p>	<p><i>Дослідження комунікації.</i> Мета і позиція мовця. Комунікативні наміри співрозмовників. Важливі та другорядні деталі повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту). Прихований зміст повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту).</p> <p>Цифрове середовище: соціальні мережі. Безпечна поведінка в соціальних мережах, чатах,</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота</u>: опрацювання визначень й термінології з теоретичних тем, що досліджуються; визначення мети і позиції мовця, комунікативних намірів співрозмовників (практично), оволодіння різними формами презентації інформації. <u>Групова робота</u>: спільне розв'язання низки навчальних завдань;</p>
---	---	--

<p><i>розширює</i> відомості про діалогічне мовлення для досягнення цілей спілкування в різних комунікативних ситуаціях; <i>відтворює</i> творчо прослухані або прочитані діалоги; <i>складає</i> діалоги за допоміжними матеріалами або самостійно; <i>використовує</i> діалоги для спільного вирішення навчальних завдань, які виконуються в парах чи групах; <i>усвідомлює</i> дії під час розв'язання навчальної задачі, характер спілкування між членами навчальної групи;</p> <p><i>обстоює</i> власну позицію щодо особистісно і суспільно важливих питань, зокрема порушених у почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті) чи реальній ситуації спілкування; <i>комунікує</i>, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови; <i>використовує</i> доречно цитати з різних джерел для підтвердження та конкретизації власних поглядів, ідей; <i>добирає і використовує</i> необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування, комунікативних намірів, соціального і культурного контексту;</p>	<p>форумах. Онлайн-взаємодія: відбір матеріалів, які надаються до загального доступу. Форми презентації інформації.</p> <p>Початкова репліка-спонукання в діалозі. Узагальнений зміст діалогів з початковою реплікою, яка містить прохання, наказ, пораду, побажання. Оформлення початкової спонукальної репліки за допомогою різноманітних мовних засобів. Відтворення прослуханих або прочитаних діалогів. Складання діалогів за допоміжними матеріалами або самостійно. Використання діалогу для спільного розв'язання низки навчальних завдань, які виконуються в парах чи групах. Власна позиція щодо особистісно важливих питань, порушених у реальній ситуації спілкування.</p> <p>Усний твір-опис місцевості (вулиці, села, міста), пам'яток історії та культури.</p>	<p>розпізнавання прихованого змісту повідомлення через вербальні та невербальні засоби; визначення важливих та другорядних деталей повідомлення. <u>Парна робота</u>: відтворення і складання діалогів з різноманітним оформленням початкової репліки-спонукання; аргументування власної позиції щодо особистісно і суспільно важливих питань у реальній ситуації спілкування. <u>Індивідуальна робота</u>: складання усного твору-опису місцевості (вулиці, села, міста), усного твору-розповіді на основі почутого.</p> <p><i>Онлайн-діяльність</i>. Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження</p>
--	---	--

<p><i>використовує</i> засоби художньої виразності для вироблення власного стилю спілкування; <i>виявляє і передбачає</i> емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування; <i>пояснює</i> причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях; <i>керує</i> власними емоціями в типових ситуаціях спілкування; <i>позитивно</i> впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших осіб; <i>коментує</i> особливості вираження емоційного стану в різних культурах на основі аналізу почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для розвитку власного емоційного інтелекту; <i>створює</i> усні монологічні висловлювання на основі почутого, а також за власними спостереженнями і враженнями; <i>дотримується</i> основних вимог до зв'язного усного висловлювання;</p>	<p>Усний твір-розповідь на основі почутого.</p>	<p>діагностичного тестування з теоретичних тем. Відповіді на рефлексивні запитання. Виконання інтерактивних вправ щодо практичного оволодіння комунікативною взаємодією. Спільна робота з онлайн-документом: висловлення власної позиції щодо особистісно важливих питань, порушених у реальній ситуації спілкування. Робота з кейсами. Створення різних форм презентацій інформації. Онлайн-взаємодія: відбір матеріалів, які надаються до загального доступу. Взаємодія в соціальних мережах, чатах, форумах з дотриманням безпеки спілкування.</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Безпечна взаємодія в соціальних мережах», «Форми презентації</p>
---	---	---

		інформації», «Алгоритм спільного (в парах чи групах) розв'язання навчальних завдань».
Змістова лінія «Текст»		
<p><i>досліджує</i> тексти для збагачення власного досвіду та розвитку критичного мислення; <i>використовує</i> знання про публіцистичний стиль, його особливості для досягнення цілей у певних комунікативних ситуаціях; <i>визначає</i> послідовний (ланцюговий) і паралельний зв'язок речень у тексті; <i>використовує</i> ефективно різні складники цифрового текстового джерела інформації (рубрикацію, заголовки, скорочення, виділення тощо) для оптимізації роботи з текстовою інформацією та для досягнення мети читання; <i>застосовує</i> відомості про підтекст для розвитку розумових операцій та критичного мислення; <i>сприймає</i> адекватно рекламу в медіа; <i>виявляє</i> обізнаність про захист від небажаного впливу реклами в цифровому просторі;</p> <p><i>застосовує</i> різні види критичного читання одиничних та множинних (цілісних, перерваних, змішаних) текстів (зокрема публіцистичних текстів, медіатекстів) на відому і нову тематику відповідно до мети читання; <i>визначає</i> специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних стилів і жанрів; <i>сприймає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) відповідно до особливостей національної культури; <i>добирає</i> тексти, зокрема твори національної літератури</p>	<p><i>Дослідження тексту.</i> Публіцистичний стиль, його особливості. Послідовний (ланцюговий) і паралельний зв'язок речень у тексті.</p> <p>Складники цифрового текстового джерела інформації. Підтекст. Реклама в медіа, захист від небажаного впливу реклами в цифровому просторі.</p> <p><i>Читання тексту, зокрема творче читання.</i> Читання віршованих і прозових текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів і стилів мовлення на відому і нову тематику, які містять діалоги та монологи, відповідно до мети читання.</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; читання текстів відповідно до мети читання (зокрема на цифрових носіях); опрацювання особливостей публіцистичного стилю; ознайомлення зі стилістичними помилками у висловлюванні (практично); робота над помилками в самостійно написаному тексті, перевіреному вчителем. <u>Групова робота:</u> виконання дослідницьких завдань, пов'язаних з аналізом публіцистичного тексту; визначення виду зв'язку речень у тексті (послідовний чи паралельний); виявлення підтексту в тексті/медіатексті;</p>

<p>різних стилів і жанрів відповідно до мети читання (з допомогою вчителя і самостійно); <i>використовує</i> для виконання завдань достовірні та надійні текстові/медіатекстові джерела, аргументує вибір таких джерел (з допомогою вчителя і самостійно); <i>обговорює</i> з іншими особами свої читацькі вподобання, наводячи приклади, аргументи, <i>презентує</i> прочитаний літературний твір у різний спосіб; <i>використовує</i> різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення; <i>експериментує</i> з текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом) за самостійно визначеним напрямом;</p> <p><i>визначає</i> і <i>коментує</i> порушені в кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблеми з урахуванням власного досвіду; <i>виокремлює</i> очевидну та приховану інформацію, <i>розрізняє</i> об'єктивні факти і суб'єктивні судження в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті); <i>розмежовує</i> в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, <i>наводить</i> аргументи для спростування або підтвердження суджень, <i>коментує</i> підтекст, <i>наводить</i> приклади з власного досвіду; <i>визначає</i> зв'язок між елементами змісту тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>зіставляє</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) подібної тематики різних стилів і типів мовлення; <i>інтегрує</i> інформацію, подану різними способами в межах кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів);</p>	<p>Різні види читання публіцистичних текстів.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація тексту.</i> Аналіз тексту/медіатексту відповідно до навчального завдання. Проблеми, порушені в кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах). Очевидна та прихована інформація, об'єктивні факти і суб'єктивні судження в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті). Інтеграція інформації, поданої різними способами, в межах кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).</p>	<p>виокремлення об'єктивних фактів і суб'єктивних суджень у тексті/медіатексті; формулювання власної думки щодо впливу на досягнення відповідної мети особливостей форми, мови тексту. <u>Парна робота:</u> визначення проблем, порушених у кількох текстах; упорядкування інформації, поданої різними способами, в межах кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); дослідження реклами в медіа. <u>Індивідуальна робота:</u> створення докладного, стислого і вибіркового текстів-переказів з елементами опису (місцевості, пам'яток історії та культури) і роздуму в публіцистичному стилі мовлення, твору на основі власних спостережень, статті; тезування; запис від руки інформації з різних джерел з урахуванням</p>
---	---	---

<p><i>аналізує</i> причини виникнення емоційного стану персонажів у літературному творі, коментуючи їхні вчинки в контексті власного і суспільного досвіду;</p> <p><i>висловлює</i> власні почуття і враження від прочитання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), аналізуючи наявні в них виражальні засоби;</p> <p><i>встановлює</i> значення прочитаного в кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) для досягнення визначеної мети діяльності;</p> <p><i>висловлює</i> власну думку про те, як особливості форми, мови тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) впливають на досягнення відповідної мети;</p> <p><i>висловлюється</i> аргументовано про якість, актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу прочитаного тексту/медіатексту;</p> <p><i>характеризує</i> особливості структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначаючи функції та роль вивчених мовних засобів у ньому;</p> <p><i>обговорює</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), демонструючи усвідомлення множинності поглядів та інтерпретацій;</p> <p><i>передає</i> зміст прочитаного з кількох джерел, узагальнюючи, скорочуючи, доповнюючи словесно інформацію, зокрема з використанням засобів візуалізації;</p> <p><i>трансформує</i> графічну інформацію на основі кількох джерел у текстову;</p> <p><i>переказує</i> усно (докладно, вибірково і стисло) тексти розповідного характеру з елементами опису місцевості, пам'яток історії, культури та роздуму</p>	<p><i>Оцінювання тексту.</i> Значення здобутої з прочитаних кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) інформації для досягнення визначеної мети діяльності (з допомогою вчителя). Власна думка щодо впливу на досягнення відповідної мети особливостей форми, мови тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту). Множинність поглядів при обговоренні текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів).</p> <p><i>Перетворення текстової інформації.</i> Усний докладний, вибірковий і стислий переказ текстів розповідного характеру з елементами роздуму та опису місцевості, пам'яток історії, культури в публіцистичному стилі.</p>	<p>адресата; переклад з української мови текстів, які містять роздум, опис місцевості, пам'яток історії та культури; виправлення помилок у створеному тексті; робота над удосконаленням змісту написаного.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Виконання інтерактивних дослідницьких вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з теми «Текст», які вивчаються у 8-му класі. Виконання завдань на віртуальних тренажерах. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з теми,</p>
--	---	--

<p>в публіцистичному стилі мовлення; <i>перекладає</i> з української мови тексти, які містять опис місцевості, пам'яток історії та культури;</p> <p><i>записує</i> (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власні міркування або інформацію з різних джерел, враховуючи адресата; <i>створює і презентує</i> тексти/медіатексти різних типів, стилів і жанрів на актуальну тематику; <i>зіставляє</i> власну думку, зафіксовану в письмовій формі, з думками інших осіб; <i>дотримується</i> принципів академічної доброчесності під час створення власних текстів; <i>добирає</i> доречні мовні засоби для досягнення відповідної комунікативної мети, <i>дотримується</i> усталених мовних норм; <i>створює</i> самостійно тексти/медіатексти, виявляючи творчу індивідуальність, використовуючи різні способи їхньої презентації відповідно до мовленнєвої ситуації; <i>добирає</i> виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність; <i>використовує</i> результати власної мовотворчості для особистісного самовираження; <i>імпровізує</i> з текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом), застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо (з допомогою вчителя), <i>обстоює</i> свою позицію та право на самовираження;</p>	<p>Переклад з української мови текстів, які містять роздум, опис місцевості, пам'яток історії та культури.</p> <p><i>Створення письмового висловлювання.</i> Тезування. Запис (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) власних міркувань або інформації з різних джерел з урахуванням адресата. Письмовий переказ тексту-розповіді публіцистичного стилю з елементами опису місцевості, пам'яток історії та культури на основі особистих спостережень і вражень. Письмовий переказ тексту-роздуму публіцистичного стилю на морально-етичну тему. Письмовий твір розповідного характеру з елементами опису місцевості, пам'яток історії та культури на основі особистих спостережень і вражень. Стаття (письмово).</p>	<p>представленій у текстах/медіатекстах, які є предметом аналізу. Спільна робота з онлайн-документом: онлайн-взаємодія з виконанням різних ролей у невеликих групах і використанням типових стратегій співпраці в різних навчальних ситуаціях. Виокремлення складників цифрового текстового джерела інформації. Аналіз реклами в медіа. Створення дописів/медіатекстів у цифровому середовищі для обговорення особистісних і соціально важливих питань. Участь в онлайн-дискусіях, а також організація таких дискусій.</p> <p><i>Робота над проєктами</i> за такими темами: «Як виявити підтекст?», «Особливості публіцистичного стилю», «Реклама в медіа», «Види</p>
--	---	---

<p><i>створює</i> типові дописи/медіатексти в цифровому середовищі для обговорення особистісних і соціально важливих питань; <i>бере участь</i> у онлайн-взаємодії, виконуючи різні ролі в невеликих групах і використовуючи типові стратегії співпраці в різних ситуаціях; <i>бере участь</i> в онлайн-дискусіях, зокрема, виступає в ролі організатора, <i>розпізнає</i> розбіжності в думках, толерантно <i>обстоює</i> власну позицію, <i>дотримується</i> норм етикету, зважаючи на міжкультурне різноманіття; <i>дотримується</i> основ безпечної поведінки в цифровому середовищі; <i>вирізняє</i> прояви маніпулятивних впливів у цифровому середовищі та уникає їх; <i>спілкується</i> безпечно в цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності;</p> <p><i>ідентифікує</i> різні види помилок, а саме: орфографічні й пунктуаційні на вивчені правила, а також стилістичні (практично, з допомогою вчителя); <i>виправляє</i> та <i>обґрунтовує</i> зроблені виправлення; <i>ідентифікує</i> різні види помилок у змісті, структурі тексту; <i>аналізує</i> і <i>вдосконалює</i> зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання, усуває помилки у змісті, структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту; <i>визначає</i> переваги та недоліки власноруч написаних текстів і <i>планує</i> власний навчальний прогрес, спираючись на аналіз допущених помилок; <i>демонструє</i> толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі спільного редагування;</p>	<p><i>Письмова взаємодія в режимі реального часу в цифровому середовищі.</i> Типові дописи/медіатексти в цифровому середовищі для обговорення особистісних і соціально важливих питань. Онлайн-взаємодія з виконанням різних ролей в невеликих групах і використанням типових стратегій співпраці в різних ситуаціях. Організація онлайн-дискусії.</p> <p><i>Редагування письмових текстів.</i> Стилістичні помилки у висловлюванні (фонетико-стилістичні (евфонічні), лексико-стилістичні та граматико-стилістичні) (практично, без використання термінів). Удосконалення змісту написаного відповідно до теми та мети висловлювання з урахуванням стилістичних і жанрових особливостей тексту/медіатексту.</p>	<p>стилістичних помилок у висловлюванні», «Як організувати онлайн-дискусію».</p>
--	--	--

Змістова лінія «Мовні засоби»

<p><i>спостерігає</i> за особливостями видів граматичного зв'язку в словосполученні;</p> <p><i>розрізняє</i> сурядний і підрядний зв'язок;</p> <p><i>визначає</i> вид граматичного зв'язку в словосполученні;</p> <p><i>визначає</i> вид зв'язку між головними членами речення, другорядними членами речення, однорідними членами речення;</p> <p><i>розрізняє</i> просте і складне речення, поширене і непоширене речення, односкладне і двоскладне речення, повне і неповне речення;</p> <p><i>вживає</i> у власному тексті речення, різні за метою висловлювання та емоційним забарвленням;</p> <p><i>визначає</i> граматичну основу речення, способи вираження підмета та вид присудка;</p> <p><i>аналізує</i> речення, у яких потрібно поставити тире між підметом і присудком;</p> <p><i>визначає</i> другорядні члени речення та способи їхнього вираження;</p> <p><i>використовує</i> поширені та непоширені речення в усному і писемному мовленні;</p> <p><i>аргументує</i> написання прикладок, в яких необхідно поставити дефіс;</p> <p><i>встановлює</i> вид односкладного речення (з допомогою вчителя і з опорою на українську мову);</p> <p><i>відрізняє</i> односкладне і неповне речення;</p> <p><i>вживає</i> односкладні речення в мовленні;</p> <p><i>використовує</i> неповні речення в діалогічному мовленні;</p>	<p><i>Синтаксис. Пунктуація.</i> Словосполучення. Види граматичного зв'язку в словосполученні: сурядний і підрядний (з опорою на українську мову).</p> <p>Речення (з опорою на українську мову).</p> <p>Види речень за метою висловлювання та емоційним забарвленням (поглиблення). Прості та складні речення. Головні члени речення. Способи вираження підмета, види присудків (загальне ознайомлення).</p> <p>Тире між підметом і присудком. Двоскладні та односкладні речення (практично, з опорою на українську мову).</p> <p>Неповні речення (практично). Речення поширені та непоширені (поглиблення).</p> <p>Другорядні члени речення. Прямий і непрямий додаток. Узгоджене і неузгоджене означення.</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i></p> <p><u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень граматичних мовних одиниць і явищ, що досліджуються; вправлення в синтаксичному розборі словосполучень, речень; написання різних видів навчальних диктантів.</p> <p><u>Групова робота:</u> виконання дослідницьких, пошукових, творчих завдань, пов'язаних із спостереженням за роллю та особливостями вживання вивчених синтаксичних одиниць і явищ в усному і писемному мовленні; виправлення пунктуаційних помилок у написанні пропонуваного вчителем тексту, а також самостійно створеного тексту/медіатексту; порівняння текстів/медіатекстів щодо наявності в них вивчених мовних одиниць і явищ.</p>
---	---	---

<p><i>досліджує</i> роль звертань і вставних слів у мовленні; <i>використовує</i> звертання при побудові власних текстів з дотриманням мовного етикету; <i>вирізняє</i> вставні конструкції в тексті, пояснює їхню роль; <i>вживає</i> вставні конструкції у власних текстах, дотримуючись пунктуаційних норм на письмі; <i>вирізняє</i> однорідні члени речення, узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами; <i>використовує</i> речення з однорідними членами в усному мовленні, дотримуючись інтонаційних норм; <i>вживає</i> однорідні члени речення з узагальнювальними словами у власних текстах, дотримуючись пунктуаційних норм на письмі;</p> <p><i>визначає</i> в реченні відокремлені другорядні члени; <i>встановлює</i> спосіб вираження відокремленого члена речення (з допомогою вчителя); <i>виокремлює</i> інтонаційно в реченнях відокремлені другорядні члени речення; <i>обирає</i> пунктуаційне оформлення відокремлених членів речення на письмі; <i>використовує</i> відокремлені члени речення у власному мовленні;</p>	<p>Прикладка як різновид означення. Правопис прикладок через дефіс. Види обставин за значенням (практично).</p> <p>Просте ускладнене речення (з опорою на українську мову). Речення із звертаннями, вставними конструкціями (вставними словами, словосполученнями і реченнями), їхня роль у мовленні. Розділові знаки при звертаннях і вставних словах. Однорідні члени речення, узагальнювальні слова при однорідних членах речення. Розділові знаки при однорідних членах речення, узагальнювальних словах.</p> <p>Відокремлені другорядні члени речення (практично, з опорою на українську мову). Речення з відокремленими означеннями і прикладками. Відокремлені додатки і обставини. Розділові знаки при відокремлених другорядних членах речення.</p>	<p><u>Парна робота:</u> використання вивчених синтаксичних одиниць і явищ під час комунікації, складання діалогів.</p> <p><u>Індивідуальна робота:</u> виокремлення вивчених мовних одиниць і явищ у своєму та чужому мовленні, пояснення їхньої суті; аналіз взаємозв'язків між мовними одиницями різних рівнів, функціонування вивчених синтаксичних одиниць і явищ на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням; вибір із запропонованих варіантів вивчених мовних засобів, доречних для комунікаційної та мовленнєвої діяльності з обґрунтуванням зробленого вибору; робота з різноманітними джерелами (літературними творами, словниками та довідниками) щодо збагачення власного мовлення; побудова текстів з використанням вивчених</p>
---	---	--

визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їхнього функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням; використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення; визначає особливості розвитку національної мови, аналізуючи усне мовлення та тексти/медіатексти (з допомогою вчителя); аналізує вивчені мовні одиниці та мовні явища в усному мовленні, текстах/медіатекстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць (з допомогою вчителя).

видів простих речень, ускладнених простих речень; робота над помилками в самостійно створених текстах.

Онлайн-діяльність.
 Перегляд коротких промовідео або слайд-, відеопрезентацій з мовних тем, що вивчаються.
 Проходження діагностичного тестування з вивченого теоретичного матеріалу.
 Виконання практичних завдань з вивчених мовних тем на віртуальних тренажерах.
 Виконання інтерактивних дослідницьких, творчих вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з мовних тем, які вивчаються у 8-му класі.
 Робота з кейсами.
 Спільна робота з онлайн-документом: доповнення простих речень ускладнювальними елементами (звертаннями,

однорідними членами, вставними конструкціями). Створення візуалізації теоретичної інформації у вигляді портфоліо учня, відеопрезентації, відеоролику, кроссенсу (з допомогою вчителя).

Робота над проектами за такими темами: «Роль означень в художньому тексті», «Які види речень найчастіше використовує мій улюблений автор?», «Використання неповних речень у діалогічному мовленні», «Роль односкладних речень у віршованих творах», «Дослідження: використання звертань під час спілкування з різними людьми».

9 клас

Очікувані результати навчання	Зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Змістова лінія «Інформація»		
<p>Учень/учениця: <i>досліджує усну інформацію; використовує знання про маніпуляцію і пропаганду для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; розпізнає фейкову інформацію за допомогою прийомів виявлення дезінформації;</i></p> <p><i>слухає інформацію з різних джерел на відому і нову тематику, подану у вільному темпі; застосовує свідомо прийоми активного слухання; бере активну участь у комунікації, використовуючи прийоми комунікативної взаємодії відповідно до мети та ситуації спілкування; розпізнає і передає прихований зміст маніпулятивного і пропагандистського спрямування почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), виражений невербально; вирізняє, зважаючи на етнокультурну специфіку, невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення; формулює уточнювальні запитання до почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для його розуміння;</i></p>	<p><i>Дослідження усної інформації. Маніпуляція і пропаганда. Фейкова інформація. Прийоми виявлення дезінформації.</i></p> <p><i>Сприймання і використання усної інформації. Сприймання інформації з різних джерел на відому і нову тематику. Прийоми комунікативної взаємодії (актуальна тематика, направлена увага, візуальний контакт, позитивні установки, емоційний відгук, емпатія, активне слухання, виважене вербальне і невербальне мовлення, дотримання мовленнєвого етикету тощо). Прихований зміст маніпулятивного і пропагандистського спрямування почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту).</i></p>	<p><i>Офлайн-діяльність. Фронтальна робота: опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; аудіювання текстів; розрізнення маніпуляції та пропаганди в прослуханих текстах/медіатекстах (практично). Групова робота: обговорення і аналіз прослуханої інформації; систематизація інформації з різних джерел на відому та нову тематику; пошук маніпулятивних і пропагандистських прийомів у текстах (медіатекстах); дослідження взаємовпливу елементів форми і змісту усного повідомлення в різних ситуаціях спілкування; обґрунтування власної позиції щодо</i></p>

<p><i>переказує</i> почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо) відповідно до мети та ситуації спілкування;</p> <p><i>фіксує</i> почуте повідомлення (зокрема художній текст, медіатекст) для оптимізації запам'ятовування, розуміння та подальшого використання почутого;</p> <p><i>складає і komponує</i> самостійно складний план;</p> <p><i>створює</i> конспект почутого, доцільно використовуючи цитати, скорочення, умовні позначення, символи тощо;</p> <p><i>добирає</i> самостійно різні засоби та способи візуалізації (відеоролик, скрайбінг, блог, сайт, інфографіка, плейкаст) для передачі інформації, яка стосується почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), <i>вносить</i> відповідні зміни у разі потреби;</p> <p><i>структурує</i> інформацію за допомогою схем, таблиць, графіків тощо;</p> <p><i>виокремлює</i> відповідно до самостійно визначених цілей інформацію з одного чи кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), доцільно <i>використовує</i> її;</p> <p><i>знаходить</i> потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) і <i>використовує</i> її відповідно до самостійно визначених цілей;</p> <p><i>визначає</i> тему, основну думку, окреслює коло порушених у почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) проблем;</p>	<p><i>Перетворення почутого в різні форми повідомлень.</i></p> <p>Усне відтворення змісту почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) різними способами (докладно, стисло, вибірково, творчо) відповідно до мети і ситуації спілкування.</p> <p>Складний план прослуханого тексту/медіатексту.</p> <p>Конспектування прослуханого тексту/медіатексту.</p> <p>Візуалізація для передачі інформації у вигляді відеоролика, скрайбінгу, блогу, сайту, інфографіки, плейкасту (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Виокремлення усної інформації.</i></p> <p>Робота з інформацією з одного чи кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) відповідно до самостійно визначених цілей.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація усної інформації.</i></p> <p>Аналіз почутого повідомлення (зокрема художньому тексті,</p>	<p>почутого повідомлення, а також визначення позиції співрозмовника/мовця для досягнення мети комунікації.</p> <p><u>Парна робота:</u> розігрування прослуханих діалогів; визначення в почутому повідомленні достовірності, новизни, несуперечливості інформації; встановлення відповідності прослуханої інформації власним переконанням, поглядам; komponування складного плану прослуханого тексту; відбір інформації з одного чи кількох джерел відповідно до самостійно визначених цілей.</p> <p><u>Індивідуальна робота:</u> усне відтворення (докладно, стисло, вибірково, творчо) змісту прослуханого тексту/медіатексту відповідно до мети і ситуації спілкування;</p> <p>конспектування прослуханої інформації;</p> <p>зіставлення почутого з власним та суспільно-</p>
--	---	--

<p><i>розрізняє</i> важливі для розуміння почутого деталі; <i>окреслює</i> тематику і проблематику повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для подальшої інтерпретації;</p> <p><i>виявляє</i> важливі деталі прослуханого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) для ілюстрування власного розуміння почутої інформації;</p> <p><i>оцінює</i> зміст і форму почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p><i>визначає</i> взаємовплив елементів форми і змісту усного повідомлення в різних ситуаціях спілкування;</p> <p><i>прогнозує</i>, як зміна форми впливає на зміст повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту), а зміна змісту впливає на форму;</p> <p><i>аналізує</i> стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p><i>визначає</i> мету мовця та <i>передбачає</i> комунікативний намір співрозмовника;</p> <p><i>розрізняє</i> окремі елементи маніпуляції та пропаганди;</p> <p><i>інтегрує</i> почуте з власним та суспільно-історичним досвідом для оптимізації власної діяльності, зокрема в нових обставинах, а також для прийняття рішень у різних ситуаціях;</p> <p><i>оцінює</i> зміст і форму почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p><i>коментує</i> інформацію (зокрема неповну), сприйняту з одного чи кількох джерел;</p> <p><i>визначає</i> достовірність, новизну, несуперечливість інформації, її відповідність своїм переконанням, поглядам;</p>	<p>медіатексті): визначення теми, основної думки; важливих для розуміння деталей; кола порушених проблем.</p> <p>Взаємовплив елементів форми і змісту усного повідомлення в різних ситуаціях спілкування.</p> <p>Інтеграція почутого з власним та суспільно-історичним досвідом.</p> <p><i>Оцінювання усної інформації.</i></p> <p>Оцінювання змісту і форми почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) у відповідності до своїх переконань, поглядів.</p>	<p>історичним досвідом.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i></p> <p>Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються.</p> <p>Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу.</p> <p>Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем.</p> <p>Аудіювання текстів з візуальним супроводом.</p> <p>Виконання інтерактивних вправ щодо розуміння прослуханої інформації.</p> <p>Участь в інтерактивному опитуванні за змістом прослуханого тексту/медіатексту.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Пошук додаткової інформації з тем прослуханих текстів/медіатекстів.</p> <p>Виконання аудіативних вправ на віртуальних тренажерах.</p> <p>Спільна робота з онлайн-документом: встановлення</p>
--	--	--

<p><i>коментує</i> окремі аспекти форми повідомлення, зокрема відповідність ситуації спілкування та соціокультурним нормам;</p> <p><i>обґрунтовує</i> свою позицію щодо почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту) з урахуванням власного досвіду та інформації з авторитетних джерел;</p> <p><i>визначає</i> позицію співрозмовника/мовця та ступінь досягнення мети комунікації;</p> <p><i>дослухається</i> до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації;</p> <p><i>виокремлює</i> істотні особливості, зокрема етнокультурні, що сприяють або заважають ефективній комунікації в різних ситуаціях спілкування;</p> <p><i>характеризує</i> роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей, зокрема художніх деталей, почутого повідомлення (зокрема художнього тексту, медіатексту);</p> <p><i>виокремлює</i> в почутому повідомленні (зокрема художньому тексті, медіатексті) важливі деталі, зокрема художні деталі, пояснює їхню роль, оцінює виражальні можливості;</p>	<p>Власна позиція та позиція співрозмовника/мовця щодо почутого повідомлення.</p> <p>Роль істотних деталей (зокрема художніх деталей), які характеризуються виражальними можливостями та впливом на слухача (адресата).</p>	<p>в тексті/медіатексті істотних деталей (зокрема художніх деталей), які характеризуються виражальними можливостями та впливом на слухача (адресата).</p> <p>Виявлення в інформаційних відео/медіатекстах маніпулятивних і пропагандистських прийомів, виражених невербально.</p> <p>Створення візуалізації для передачі інформації у вигляді відеоролика, скрайбінгу, блогу, сайту, інфографіки, плейкасту (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Маніпулятивні та пропагандистські прийоми у тексті/медіатексті (на вибір)», «Способи та засоби візуалізації інформації», «Конспектування як спосіб обробки інформації».</p>
---	---	--

Змістова лінія «Комунікація»

<p><i>досліджує</i> комунікацію; <i>використовує</i> знання про ненасильницьку комунікацію, суспільно-культурний контекст для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях; <i>застосовує</i> способи протидії пропаганді та маніпуляції; кібербулінгу, хейтерству, тролінгу для вирішення проблем, пов'язаних з особистим досвідом та освітньою діяльністю; <i>взаємодіє</i> онлайн у цифровому середовищі (блогерство, співпраця на вікі-вузлах) з дотриманням безпечної поведінки;</p> <p><i>розширює</i> відомості про діалогічне мовлення для досягнення цілей спілкування в різних комунікативних ситуаціях;</p>	<p><i>Дослідження комунікації.</i> Способи протидії пропаганді та маніпуляції (перевірка акаунтів, капчі, верифікація зображень та відео, виявлення інформаційних ботів, використання інструментарію для перевірки соцмереж, фактчекінг, аналіз тесту повідомлення тощо). Ознаки ненасильницької комунікації (встановлення партнерських відносин, емоційна гігієна, самоемпатія, емпатія, вирішення конфліктів мирним шляхом, вміння працювати в команді тощо). Суспільно-культурний контекст комунікаційної взаємодії.</p> <p>Цифрове середовище: блогерство, співпраця на вікі-вузлах (Вікіпедії, вікісловниках, вікіпідручниках тощо). Безпечна поведінка в цифровому просторі. Онлайн-взаємодія: способи протидії кібербулінгу, хейтерству, тролінгу.</p> <p>Початкова репліка-повідомлення (про намір, бажання, факт тощо)</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; обговорення: як протидіяти пропаганді та маніпуляції; визначення ознак ненасильницької комунікації, суспільно-культурного контексту комунікаційної взаємодії. <u>Групова робота:</u> спільне вирішення низки навчальних завдань, зокрема у проєктній діяльності. <u>Парна робота:</u> відтворення та складання діалогів з різним оформленням початкової репліки-повідомлення; аргументація власної позиції щодо особистісно та суспільно важливих питань у реальній ситуації спілкування з певної теми. <u>Індивідуальна робота:</u> складання відповіді в науковому стилі на мовну або мовленнєву тему, усного</p>
--	---	--

<p><i>відтворює</i> якісно і творчо прослухані або прочитані діалоги;</p> <p><i>складає</i> діалоги за допоміжними матеріалами або самостійно;</p> <p><i>використовує</i> діалоги для спільного розв'язання низки навчальних завдань, які виконуються в парах чи групах, а також під час підготовки спільних проектних робіт;</p> <p><i>усвідомлює</i> характер спілкування між членами навчальної групи, дії під час розв'язання навчального завдання, а також <i>координує</i> при потребі такі дії;</p> <p><i>презентує</i> логічно і послідовно, у доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади з власного або суспільно-історичного досвіду;</p> <p><i>комунікує</i>, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування, норм літературної вимови;</p> <p><i>використовує</i> доречно цитати з різних джерел, зокрема з творів національної літератури, для підтвердження та конкретизації власних поглядів, ідей, переконань;</p> <p><i>здійснює</i> та <i>обґрунтовує</i> самостійний вибір вербальних та невербальних, зокрема неявно виражених, засобів;</p> <p><i>контролює</i> використання невербальних засобів в умовах реалізації типових стратегій спілкування;</p> <p><i>модифікує</i> використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації;</p> <p><i>виявляє</i> і <i>передбачає</i> емоційні реакції в різних ситуаціях спілкування;</p> <p><i>позитивно</i> впливає на емоційний стан учасників групової комунікації, цінуючи власну культурну традицію та виявляючи повагу до інших осіб;</p>	<p>у діалозі. Узагальнений зміст діалогів з початковою реплікою-повідомленням. Оформлення початкової репліки-повідомлення за допомогою різноманітних мовних засобів. Відтворення прослуханих або прочитаних діалогів.</p> <p>Складання діалогів за допоміжними матеріалами або самостійно.</p> <p>Використання діалогу для спільного розв'язання низки навчальних завдань, зокрема під час підготовки спільної проектної роботи.</p> <p>Власна позиція щодо особистісно і суспільно важливих питань, зокрема порушених у почутому повідомленні (художньому тексті, медіатексті), а також у реальній ситуації спілкування.</p> <p>Усна відповідь у науковому стилі на мовну або мовленнєву тему.</p> <p>Усний твір-роздум публіцистичного стилю на суспільну тему.</p>	<p>твору-роздуму на суспільну тему.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i></p> <p>Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються.</p> <p>Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу.</p> <p>Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем.</p> <p>Відповіді на рефлексивні запитання.</p> <p>Виконання інтерактивних вправ щодо практичного оволодіння комунікативною взаємодією.</p> <p>Спільна робота з онлайн-документом: виявлення у тексті/медіатексті ознак пропаганди та маніпуляції.</p> <p>Робота з кейсами.</p> <p>Створення «блогерських історій».</p> <p>Співпраця на вікі-вузлах щодо репрезентації інформації на певну тематику (зокрема у Вікіпедії).</p>
--	---	---

<p><i>здійснює</i> емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби (зокрема під час продукування усного мовлення); <i>характеризує</i> міжособистісні взаємодії в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті), вказуючи на розмаїття емоційних станів і пояснюючи їх для розвитку власного емоційного інтелекту;</p> <p><i>створює</i> усні монологічні висловлювання на основі власних знань і ставлень; <i>дотримується</i> основних вимог до зв'язного усного висловлювання; <i>взаємодіє</i> з іншими особами через власну мовотворчість, зокрема через текст, медіатекст, візуалізований текст;</p>	<p>Основи сторітелінгу: «блогерські історії».</p>	<p>Онлайн-взаємодія: способи протидії кібербулінгу, хейтерству, тролінгу (практично).</p> <p><i>Робота над проєктами</i> за такими темами: «Протидія пропаганді та маніпуляції», «Мова та блогерство», «Способи протидії кібербулінгу, хейтерству, тролінгу», «Сторітелінг і блогерство».</p>
<p>Змістова лінія «Текст»</p>		
<p><i>досліджує</i> тексти для збагачення власного досвіду та розвитку критичного мислення; <i>використовує</i> знання про офіційно-діловий стиль, його особливості для досягнення цілей у певних комунікативних ситуаціях; <i>визначає</i> основні ознаки тексту (сміслову цілісність, відносну завершеність, структурну організацію, зв'язність, інформативність); <i>використовує</i> засоби зв'язку тексту: лексичні, граматичні, інтонаційні – для аналізу текстової інформації та створення власного висловлювання; <i>застосовує</i> відомості про гіпертекст у медіатексті для ефективної роботи в інформаційному просторі інтернету; <i>розпізнає</i> приховану рекламу (джинсу); <i>виявляє</i> обізнаність про захист від небажаного впливу прихованої реклами;</p>	<p><i>Дослідження тексту.</i> Офіційно-діловий стиль мовлення, його особливості. Основні ознаки тексту (смістова цілісність, відносна завершеність, структурна організація, зв'язність, інформативність). Засоби зв'язку тексту: лексичні, граматичні, інтонаційні. Культурно-історичний контекст текстової інформації.</p> <p>Гіпертекст у медіатексті. Прихована реклама (джинса), захист від небажаного впливу</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень і термінології з теоретичних тем, що досліджуються; читання текстів (зокрема на цифрових носіях) відповідно до мети читання; опрацювання особливостей офіційно-ділового стилю; визначення засобів зв'язку (лексичних, граматичних, інтонаційних) тексту (практично); ознайомлення зі стилістичними помилками у висловлюванні певного</p>

<p><i>застосовує</i> різні види критичного читання одиничних та множинних (цілісних, перерваних, змішаних) текстів/медіатекстів різних стилів, зокрема фрагментарних текстів, чи уривків з них на відому та нову тематику відповідно до мети читання;</p> <p><i>визначає</i> специфіку складників структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів, стилів і жанрів;</p> <p><i>сприймає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) відповідно до особливостей національної культури;</p> <p><i>використовує</i> для виконання завдань достовірні та надійні текстові/медіатекстові джерела, <i>аргументує</i> вибір таких джерел;</p> <p><i>визначає</i> самостійно критерії добору і способи пошуку інформації;</p> <p><i>використовує</i> різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення;</p> <p><i>добирає</i> та <i>використовує</i> деякі способи творчого експериментування з текстом (зокрема художнім текстом, медіатекстом), зважаючи на власні потреби і мету, етнокультурний контекст та усвідомлюючи ризик несприйняття створеного продукту;</p> <p><i>коментує</i> та <i>обґрунтовує</i> актуальність порушених в одному чи кількох текстах (зокрема художніх текстах, медіатекстах) проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту;</p> <p><i>розмежовує</i> в тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст;</p>	<p>прихованої реклами.</p> <p><i>Читання тексту, зокрема творче читання.</i></p> <p>Читання віршованих і прозових текстів/медіатекстів різних типів і стилів мовлення на відому і нову тематику, які містять діалоги та монологи, відповідно до мети читання.</p> <p>Різні види читання текстів офіційно-ділового стилю.</p> <p>Складники структури текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) різних типів, стилів і жанрів.</p> <p><i>Аналіз та інтерпретація тексту.</i></p> <p>Аналіз тексту/медіатексту відповідно до навчального завдання.</p> <p>Очевидна та прихована інформація, об'єктивні факти та</p>	<p>стилю, які пов'язані зі змістом та структурою (практично); робота над помилками в самостійно написаному тексті, перевіреному вчителем.</p> <p><u>Групова робота</u>: виконання дослідницьких завдань, пов'язаних з аналізом офіційно-ділового тексту; дослідження культурно-історичного контексту в тексті/медіатексті; аналіз тексту/медіатексту на наявність прихованої реклами; обмін власними думками щодо впливу особливостей форми і мови тексту на вираження змісту та досягнення відповідної мети; визначення в тексті/медіатексті різних видів зв'язку (лексичних, граматичних, інтонаційних).</p> <p><u>Парна робота</u>: виокремлення очевидної та прихованої інформації, розрізнення об'єктивних фактів і суб'єктивних суджень, підтексту в тексті/медіатексті;</p>
---	---	--

<p><i>наводить</i> аргументи для спростування або підтвердження суджень, <i>коментує</i> підтекст, <i>наводить</i> приклади з особистого та суспільного досвіду; <i>виявляє</i> фейкову інформацію; <i>визначає</i> зв'язок між елементами змісту тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту); <i>інтегрує</i> інформацію, подану різними способами в межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів); <i>поєднує</i> подану в різні способи інформацію з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), гіпертекстів у цифровому середовищі; <i>висловлює</i> власні почуття і враження від прочитання текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), аналізуючи наявні в них виражальні засоби; <i>пояснює</i> естетичну та мистецьку цінність прочитаних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) у культурно-історичному контексті; <i>обговорює</i> з іншими особами свої читацькі вподобання, наводячи приклади, аргументи, <i>презентує</i> прочитаний літературний твір у різний спосіб;</p> <p><i>висловлює</i> власну думку про те, як особливості форми, мови тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту) впливають на вираження змісту і досягнення відповідної мети; <i>з'ясовує</i> важливість і <i>прогнозує</i> доцільність подальшого використання інформації, здобутої з кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), спираючись на прочитане та інші джерела; <i>висловлюється</i> аргументовано про якість, актуальність і достовірність інформації на основі власного досвіду, аналізу</p>	<p>суб'єктивні судження, підтекст у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті). Інтеграція інформації, поданої різними способами в межах одного або кількох текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів), а також у гіпертекстах у цифровому середовищі.</p> <p><i>Оцінювання тексту.</i> Власна думка щодо впливу на вираження змісту і досягнення відповідної мети особливостей форми, мови тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту). Толерантність і усвідомлення множинності поглядів та інтерпретацій при обговоренні</p>	<p>визначення якості та достовірності інформації на основі власного досвіду, з критичним сприйняттям думки інших; складання та запис інтерв'ю. <u>Індивідуальна робота:</u> вибірковий і стислий перекази текстів розмовного, художнього, наукового і публіцистичного стилів мовлення; переказ тексту-роздуму публіцистичного стилю на суспільну тему (з творчим завданням); написання відгуків про книгу, твір мистецтва; переклад з української мови різноманітних за стилем і жанром уривків текстів чи невеликих закінчених творів; запис (від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв) інформації з різних джерел, власних міркувань щодо цієї інформації, враховуючи адресата; конспектування;</p>
---	---	--

<p>прочитаного тексту та критичних суджень інших осіб; <i>робить</i> аргументовані висновки про наявність у тексті (зокрема художньому тексті, медіатексті) ознак маніпулятивного впливу, доречно цитуючи фрагменти; <i>характеризує</i> особливості структури тексту (зокрема художнього тексту, медіатексту), визначаючи функції та роль вивчених мовних засобів у ньому; <i>обговорює</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти), демонструючи толерантність та усвідомлюючи множинність поглядів та інтерпретацій; <i>визначає</i> якість і достовірність інформації на основі власного досвіду, критично сприймаючи думки інших;</p> <p><i>представляє</i> текстову інформацію з одного або кількох джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів), комбінуючи різні способи і засоби візуалізації змісту; <i>передає</i> тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) словесно та графічно, узагальнюючи, доповнюючи, інтерпретуючи, скорочуючи інформацію; <i>створює</i> текст на основі кількох графічних джерел інформації, аналізуючи, порівнюючи, систематизуючи, узагальнюючи та оцінюючи її; <i>переказує</i> усно (вибірково і стисло) тексти розмовного, художнього, наукового і публіцистичного стилів мовлення; <i>перекладає</i> з української мови різноманітні за стилем і жанром уривки текстів чи невеликі закінчені твори;</p> <p><i>записує</i> власне або чуже мовлення, використовуючи в разі потреби відповідні прийоми оптимізації викладу думок (різні графічні прийоми, скорочення, виділення тощо) та засоби мовної виразності;</p>	<p>текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів). Якість і достовірність інформації з огляду на власний досвід, критичне сприйняття думки інших.</p> <p><i>Перетворення текстової інформації.</i> Усний вибірковий і стислий переказ текстів розмовного, художнього, наукового та публіцистичного стилів мовлення. Переклад з української мови різноманітних за стилем і жанром уривків з текстів чи невеликих закінчених творів.</p> <p><i>Створення письмового висловлювання.</i> Конспектування. Власні міркування щодо</p>	<p>виправлення помилок у створеному тексті; робота над удосконаленням змісту написаного.</p> <p><i>Онлайн-діяльність.</i> Перегляд коротких промовідео з теоретичних тем, що досліджуються. Перегляд слайд-, відеопрезентацій навчального матеріалу. Проходження діагностичного тестування з теоретичних тем. Виконання інтерактивних дослідницьких вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з теми «Текст», які вивчаються в 9-му класі. Виконання завдань на віртуальних тренажерах. Робота з кейсами. Пошук додаткової інформації з тем, представлених у текстах, які є предметом аналізу. Спільна робота з онлайн-документом: формулювання власних міркувань щодо</p>
--	--	---

<p><i>створює і презентує</i> тексти (медіатексти) різних типів, стилів і жанрів, зокрема на актуальну самостійно визначену тематику;</p> <p><i>обстоює</i> власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї;</p> <p><i>складає та оформлює</i> власні тексти (зокрема художні тексти, медіатексти) різних типів, стилів і жанрів відповідно до усталених словотвірних, лексичних, орфографічних, граматичних, пунктуаційних та стилістичних норм;</p> <p><i>створює</i> самостійно тексти (медіатексти), <i>використовує</i> різні форми їхньої презентації для досягнення відповідної комунікативної мети;</p> <p><i>оформлює</i> власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності;</p> <p><i>добирає</i> виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність;</p> <p><i>використовує</i> творчо мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення;</p> <p><i>використовує</i> результати власної мовотворчості для особистісного самовираження;</p> <p><i>створює</i> в цифровому середовищі повідомлення/медіатексти різних жанрів (дописи, коментарі, статті, замітки тощо) із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем;</p> <p><i>виконує</i> різні ролі у груповій онлайн-комунікації, <i>обирає</i> потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування;</p> <p><i>організовує та проводить</i> онлайн-дискусію, <i>бере участь</i> в обговоренні суспільно важливих проблем;</p>	<p>інформації з різних джерел (запис від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв). Письмовий переказ тексту-роздуму публіцистичного стилю на суспільну тему (з творчим завданням).</p> <p>Письмовий відгук про книгу, твір мистецтва.</p> <p>Резюме (запис від руки або з використанням спеціальних, зокрема цифрових, пристроїв).</p> <p>Інтерв'ю (письмово).</p> <p><i>Письмова взаємодія в режимі реального часу в цифровому середовищі.</i></p> <p>Обговорення особистісних і соціально важливих проблем, порушених у типових дописах/медіатекстах з використанням гіпертекстових посилань у цифровому середовищі.</p>	<p>інформації, отриманої з різних джерел на одну тематику.</p> <p>Створення резюме на цифровому носіїві.</p> <p>Аналіз гіпертексту в медіатексті.</p> <p>Розпізнавання прихованої реклами (джинси) в цифрових медіа (практично).</p> <p>Створення дописів/медіатекстів з використанням гіпертекстових посилань у цифровому середовищі для обговорення особистісних і соціально важливих проблем.</p> <p>Онлайн-взаємодія на певну тему з виконанням різних ролей у невеликих групах, а також з використанням стратегій співпраці в різних ситуаціях спілкування.</p> <p>Участь в онлайн-дискусіях, а також організація і модерація таких дискусій.</p> <p><i>Робота над проєктами за такими темами:</i></p>
--	--	---

<p>толерантно <i>коментує</i> різні погляди на проблему, <i>обговорює</i>, <i>узагальнює</i> їх, <i>обстоює</i> власну позицію, дотримуючись норм етикету під час онлайн-спілкування; <i>дотримується</i> основ безпечної поведінки в цифровому середовищі; <i>вирізняє</i> прояви маніпулятивних впливів у цифровому середовищі та уникає їх; <i>спілкується</i> безпечно в цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності;</p> <p><i>ідентифікує</i> різні види помилок у змісті, структурі та мовному оформленні, <i>виправляє</i> та <i>обґрунтовує</i> зроблені виправлення; <i>аналізує</i> і <i>вдосконалює</i> зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання, культурного контексту; <i>усуває</i> помилки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові особливості тексту; <i>аналізує</i> допущені помилки для того, щоб краще пізнати переваги і недоліки власноруч написаних текстів, визначати власні навчальні цілі; <i>демонструє</i> толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі спільного редагування;</p>	<p>Онлайн-взаємодія з виконанням різних ролей у невеликих групах і використанням потрібних стратегій співпраці в різних ситуаціях спілкування. Участь в онлайн-дискусіях, їх організація та модерація.</p> <p><i>Редагування письмових текстів.</i> Стилістичні помилки у висловлюваннях певного стилю, які пов'язані зі змістом (інформаційно-тематичні, фактичні, логічні) та структурою (безсистемність викладу інформації; дублювання змісту попередніх частин тексту; смислові розриви у викладі змісту; невдалі початкові й кінцеві частини тексту, логічно не пов'язані з основною частиною розповіді; відсутність поділу тексту на абзаци; відсутність засобів зв'язку між елементами тексту). Удосконалення змісту та структури написаного відповідно до теми та мети висловлювання з урахуванням стилістичних та жанрових особливостей тексту.</p>	<p>«Як виявити джинсу?», «Особливості офіційно-ділового стилю», «Стилістичні помилки у змісті та структурі висловлювання», «Особливості жанру інтерв'ю».</p>
---	---	---

Змістова лінія «Мовні засоби»

<p><i>розрізняє</i> речення з прямою і непрямою мовою; <i>виокремлює</i> в реченнях з прямою мовою власне пряму мову і слова автора; <i>досліджує</i> пунктуацію в реченнях з прямою мовою; <i>використовує</i> речення з прямою мовою, дотримуючись пунктуаційних норм на письмі; <i>вживає</i> речення з непрямою мовою замість прямої в залежності від мовленнєвої ситуації; <i>використовує</i> цитату у власному тексті, правильно пунктуаційно оформлюючи її на письмі;</p> <p><i>розрізняє</i> просте і складне речення; <i>досліджує</i> різницю між складносурядним, складнопідрядним і безсполучниковим складними реченнями; <i>інтонує</i> правильно різні види складних речень;</p> <p><i>визначає</i> будову, засоби зв'язку та особливості пунктуації в складносурядному і складнопідрядному реченнях; <i>визначає</i> вид підрядної частини складнопідрядного речення; <i>виокремлює</i> з пропонованих речень речення з кількома підрядними;</p>	<p><i>Синтаксис. Пунктуація.</i> Пряма і непряма мова як засоби передачі чужого мовлення (з опорою на українську мову). Розділові знаки в реченнях з прямою і непрямою мовою. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як спосіб передачі чужого мовлення. Розділові знаки при цитуванні.</p> <p>Складне речення (з опорою на українську мову). Сполучникові та безсполучникові складні речення.</p> <p>Складносурядне речення, його будова і засоби зв'язку в ньому: інтонація та сурядні сполучники. Розділові знаки в складносурядних реченнях.</p> <p>Складнопідрядне речення; його будова і засоби зв'язку в ньому (практично). Розділові знаки в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних частин: означальні, з'ясувальні, обставинні.</p>	<p><i>Офлайн-діяльність.</i> <u>Фронтальна робота:</u> опрацювання визначень синтаксичних одиниць, що досліджуються; вправлення в синтаксичному розборі складних речень; написання різних видів навчальних диктантів. <u>Групова робота:</u> виконання дослідницьких, пошукових, творчих завдань, пов'язаних із спостереженням за роллю та особливостями вживання вивчених синтаксичних одиниць в усному і писемному мовленні; виправлення помилок у розстановці розділових знаків у пропонованому вчителем тексті/медіатексті, а також у самотійно створеному тексті/медіатексті; порівняння текстів/медіатекстів щодо наявності та ролі в них вивчених мовних одиниць і явищ.</p>
---	---	--

<p><i>встановлює</i> смислові відношення та обирає розділові знаки між частинами безсполучникового складного речення; <i>спостерігає</i> за синонімією безсполучникових і сполучникових складних речень та ускладнених простих речень;</p> <p><i>виокремлює</i> з пропонуванних речень або тексту речення з різними видами зв'язку;</p> <p><i>розрізняє</i> складні речення на основі аналізу їхніх характерних ознак і функцій у мовленні, <i>виявляє</i> типові закономірності їхнього функціонування на основі узагальнення власних спостережень;</p> <p><i>аналізує</i> вживання різних видів складних речень в усному мовленні, текстах/медіатекстах і <i>робить</i> висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць;</p> <p><i>вживає</i> в усному мовленні різні види складних речень, дотримуючись інтонаційних норм в усному мовленні; <i>здійснює</i> синонімічні заміни складних сполучникових, безсполучникових речень і простих речень відповідно до мети комунікації;</p> <p><i>будує</i> власний текст, використовуючи складні речення різних видів;</p>	<p>Складнопідрядні речення з кількома підрядними (практично). Безсполучникові складні речення. Смислові відношення між частинами безсполучникового складного речення. Розділові знаки (кома, крапка з комою, двокрапка, тире) в безсполучникових складних реченнях.</p> <p>Складні речення з різними видами зв'язку (практично).</p>	<p><u>Парна робота:</u> використання вивчених видів складних речень під час комунікації (діалогу, полілогу), під час дискусій.</p> <p><u>Індивідуальна робота:</u> виокремлення різних видів складних речень у своєму та чужому мовленні, пояснення доцільності їхнього використання; вибір із запропонованих варіантів вивчених видів складних речень, доречних для комунікаційної та мовленнєвої діяльності з обґрунтуванням зробленого вибору; робота з різноманітними джерелами (літературними творами, словниками та довідниками, а також цитатами) щодо збагачення власного мовлення; побудова текстів із використанням речень з прямою і непрямою мовою, різних видів складних речень; робота над помилками в самостійно створених текстах.</p>
--	--	--

визначає та характеризує системні міжрівневі взаємозв'язки між мовними одиницями різних рівнів, типові закономірності їхнього функціонування на основі узагальнення власних спостережень за мовою і мовленням; використовує знання про системність мовних явищ для вдосконалення власного мовлення;

визначає особливості розвитку національної мови, аналізуючи усне мовлення та тексти/медіатексти; аналізує вивчені мовні одиниці та мовні явища в усному мовленні, текстах/медіатекстах і робить висновки щодо функціонування та доцільності використання певних мовних одиниць.

Онлайн-діяльність.

Перегляд коротких промовідео або слайд-, відеопрезентацій з мовних тем, що вивчаються.

Проходження діагностичного тестування з вивченого теоретичного матеріалу.

Виконання практичних завдань з вивченої мовної теми на віртуальних тренажерах.

Виконання інтерактивних дослідницьких, творчих вправ щодо практичного оволодіння теоретичними відомостями з мовних тем, які вивчаються в 9-му класі.

Робота з кейсами.

Спільна робота з онлайн-документом: синонімічні заміни складних сполучникових, безсполучникових речень і простих ускладнених речень відповідно до мети комунікації.

Створення візуалізації теоретичної інформації у вигляді відеоролику,

		<p>скрайбінгу, блогу, сайту, інфографіки, плейкасту (з допомогою вчителя).</p> <p><i>Робота над проектами</i> за такими темами: «Використання складних речень у художньому тексті/медіатексті (на вибір)», «Синоніміка різних способів передачі чужого мовлення», «Синоніміка складних речень зі сполучниками, без сполучників і простих ускладнених речень».</p>
--	--	---

Список використаних джерел

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту». [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> .
2. Державний стандарт базової середньої освіти. [Електронний ресурс] // Урядовий портал. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/kenu> .
3. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/mekx> .